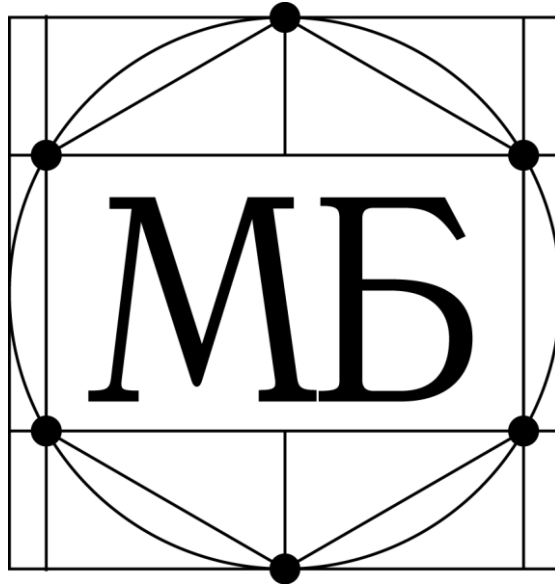

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури
Кафедра містобудування

***МІСТОБУДУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ***

Тези доповідей
восьмої науково-практичної конференції
14 квітня 2026 року
м. Київ

Київ 2026

УДК 711-712

М 65

Редакційна колегія: Н. М. Шебек, доктор архітектури, професор,
Д.Ю. Прохорова, асистент.

Відповідальна за випуск: Н. М. Шебек, доктор архітектури,
професор.

*Рекомендовано до видання на засіданні вченої ради архітектурного
факультету, протокол № 9 від 30 березня 2026 року.*

В авторській редакції.

УДК 711-712 Містобудування: проблеми і перспективи розвитку: тези
М 65 доповідей восьмої науково-практичної конференції
(Київ, 14 квітня 2026 р.). – Київ: КНУБА, 2026. – 66 с.

Розглянуто такі аспекти: аналіз провідних тенденцій розвитку містобудування і ландшафтної архітектури; сучасні теорії і методики містобудівного проектування; результати дисертаційних досліджень і магістерських робіт. Призначено для дослідників проблем і перспектив розвитку архітектурно-містобудівної діяльності, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів архітектурних факультетів, практикуючих архітекторів.

ЗМІСТ

Шебек Н.М.	Вступне слово	7
Палеха Ю.М.	Актуальні завдання оновлення документації з Просторового планування на регіональному рівні	8
Тімохін В.О.	Сталий розвиток і міська ритмологія	9
Шебек Н.М.	Трансформація містобудівної діяльності в Україні 2015–2026 років: виклики та перспективи	10
Войко Н. Ю.	Віталізація та ландшафтна організація архітектурного середовища житлово-громадської забудови.....	11
Ольховська О. В., Щурова В. А.	Перспективи розвитку публічного простору міст України	13
Пантюхіна О. Ю.	Самодостатні міські середовища як інструмент ландшафтної реконструкції та ревіталізації	14
Сєдак О.І.	Параметризм містобудівних утворень	15
Гуменюк Г. В.	Дослідження дерев'яної церкви Різдва Пресвятої Богородиці в селі Заньки житомирської області студентами 1-го курсу у ході натурних обмірів під час проведення обмірної практики 2024 року.	16
Маслова М.О.	Особливості просторового планування території львівської області в сучасних умовах.....	17
Носенко Г. А., Прохорова Д. Ю.	Тестовий контроль як інструмент адаптації навчального процесу до умов воєнного стану (на прикладі профільних дисциплін на кафедрі містобудування КНУБА)	18
Вовчок Л. Л.	Енергонезалежність та життєстійкість як нова парадигма архітектурного проектування в Україні ...	19
Іносова Т.Ю.	Штучні острови як містобудівний об'єкт	20
Михіденко М. О.	Типові помилки функціонального зонування присадибної ділянки в сучасній практиці	21
Гордієнко О.О.	Семіотика простору в сценарній будові реабілітаційних садів та парків	22
Лепешко А.А.	Принципи функціонально-планувальної організації виробничих територій сільських населених пунктів .	24
Ларіонова М.А.	Коли ГІС-технологія стає визначальним фактором, а не інструментом архітектора.....	25
Букреєв А.С.	Світовий досвід формування мобільних виставково- ярмаркових просторів	26

Майер В. Р.	Концепція інтегрованого містобудівного проектування.....	27
Пешкова О. О.	Організація парків водно-болотних угідь як засіб відновлення порушених війною територій.....	28
Саражинський Я. А.	Принципи ревіталізації традиційної забудови як основи розвитку екотуризму (на прикладі м. Вилкове)	29
Ананян Б. Д.	Засади проектування центрів науково-технічної творчості в історичному середовищі.....	30
Било А. Р.	Особливості архітектурно-планувального розвитку середмістя м. Корсунь-шевченківський	31
Біла В. В.	Стратегія формування багатофункціонального середовища району заріччя у м. Хмельницькому	32
Бутейко А. П.	Фактори впливу на формування освітніх закладів у контексті сучасного містобудування та ландшафтно-рекреаційної організації території	33
Вакульчук А. В.	Методи регенерації громадських просторів в історичному середовищі міст	34
Ваховська В. Є.	Методи регенерації белігеративних ландшафтів	35
Вінічук С. О.	Перспективи сталого розвитку Червоненської селищної територіальної громади.....	36
Гарсія А. М.	Екосистемний кластер як модель регенеративної Архітектури в умовах Амазонії.....	37
Гребінник М. М.	Принципи відновлення національного природного парку "Кам'янська Січ" на Херсонщині	39
Гук О. О.	Пропозиції з просторового розвитку Бориспільської міської територіальної громади	40
Дудік Ж. С.	Архітектурне середовище реінтеграційних комплексів для молоді в умовах посткризового відновлення	41
Закрасняний Д. І.	Принципи відновлення прибережних територій ставків рекреаційного вузла «роток» у м. Білій церкві на київщині.....	42
Званська О. Є.	Пропозиції з реорганізації постпромислової території у м. Василькові під багатофункціональний житловий комплекс	43

Зеленюк К. О.	Стратегія перспективного просторового розвитку білгород-дністровської громади	44
Калашнікова В. К.	Проектні пропозиції з реорганізації прирічкових ландшафтів у м. Вараші	45
Колеснікова П. Ю.	Роль ландшафтної архітектури у формуванні соціальних взаємодій міського середовища	46
Колот Є. Р.	Наукові засади проектування багатофункціональних соціально-житлових комплексів для внутрішньо переміщених осіб.....	47
Кравчук Д. С.	Принципи архітектурно-планувальної організації мережі ЗЗСО в умовах формування територіальних громад.....	48
Леонтюк М. І.	Тенденції впровадження вторинно перероблених матеріалів в сучасному будівництві	49
Нойкіна А. А.	Формування технопарків у структурі міста: архітектурно-планувальні та ландшафтно рекреаційні аспекти.....	50
Павлюкова В. А.	Стратегія перспективного просторового розвитку вишгородської міської територіальної громади	51
Письменна І. В.	Містобудівні засади формування інноваційних бізнес-кластерів у структурі розселення Київської області.....	52
Піменова Д. О.	Методи реабілітації ландшафтно-рекреаційних територій природно-заповідного фонду.....	53
Плахотна Д. О.	Особливості просторового розвитку Бучанської міської територіальної громади Київської області	54
Прохорова Д. Ю.	Стратегія просторової трансформації м. Вишневого на засадах концепції «міста-біотопу».....	55
Процюк А. О.	Стратегія перспективного просторового розвитку мережі кінологічних центрів на території вишневої міської територіальної громади	56
Саченко І. Л.	Особливості організації рекреаційно-культурного середовища м. Чернігова	57

Тимошенко К. О.	Стратегія реновації громадського центру м. Малина житомирської області.....	58
Фісун Г. О.	Пропозиції з реорганізації східної частини промвузла «Фабричний» у м. Дніпрі.....	59
Цалко Я. В.	Особливості містобудівного розташування музейних комплексів.....	60
Яцина О.-С. Л.	Стратегії розвитку Новороздільської територіальної громади в контексті еко-індустріальної трансформації	61
Батасова А. О.	Діюча модель вітряка – унікальної пам’ятки української дерев’яної архітектури ХХ сторіччя з с. Кримне.....	62
Гладун В. А.	Реплікація традицій: процес створення макета вітряка з хутора Лісове	63
Почтаренко В. Р.	Досвід вивчення вітряка з села Лютенські Будища, методами макетування.....	64

Вступне слово

Вельмишановні колеги, учасники та гості конференції!

Маю честь вітати вас із початком роботи чергової науково-практичної конференції «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку». Наша кафедра вже понад чотири десятиліття стабільно працює у складі архітектурного факультету КНУБА. Кожна така зустріч стає важливою віхою для осмислення нових викликів, що постають перед професійною спільнотою у сфері територіального планування та розбудови життєвого середовища.

Сучасна фахова підготовка архітекторів-містобудівників не повинна обмежуватися лише виконанням навчальної програми. Вона потребує глибокого занурення у практичну площину через безпосередню взаємодію з проєктними організаціями, науковими центрами та фахівцями суміжних галузей. Саме на налагодженні таких творчих партнерств зосереджена діяльність нашої кафедри.

У своїх доповідях професорсько-викладацький склад, практикуючі архітектори та молоді науковці висвітлять нагальні проблеми й прогресивні тенденції розвитку містобудування та ландшафтної архітектури; проаналізують сучасні теорії і методики містобудівного проєктування; оприлюднять результати магістерських робіт і дисертаційних досліджень.

Сподіваюся, що цьогорічна конференція дозволить кожному учаснику поділитися власними науковими досягненнями та стане майданчиком для результативної професійної комунікації. Бажаю всім натхнення та успіхів у науковій і проєктній роботі задля відновлення та сталого розвитку міст і територій України.

З повагою,
доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри містобудування КНУБА

Н. М. Шебек

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ОНОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Документація з просторового планування на регіональному рівні представлена схемами планування територій областей та районів.

Якщо вести мову про схеми планування територій областей, то за останні 50 років вони пережили три хвили розробки. Вперше цей вид документації був реалізований у 70-80 роки минулого століття у радянський період на засадах планової економіки. У 2002-2020 рр. схеми планування областей та АР Крим були оновлені вже в умовах незалежної України на основі сучасної правової бази, зокрема Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та Державних будівельних норм ДБН Б.1.1 – 13:2021 «Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівні».

Наразі розпочалася третя хвиля оновлення схем планування територій областей, пов'язана в першу чергу з наслідками повномасштабної збройної агресії російської федерації, а також із поступовою інтеграцією України у європейський планувальний простір.

В рамках виконання схем планування територій областей найбільш важливими питаннями постають: розробка планувального каркасу регіону, здійснення функціонального зонування територій, яке має стати основою для розміщення сельбищних та виробничих об'єктів за межами населених пунктів, розміщення релокованих виробничих підприємств та оптимізація структури зайнятих, визначення трас проходження міжнародних транспортних коридорів, вирішення питань охорони навколишнього природного середовища, а також завдань інженерно-інфраструктурного облаштування.

На даний час вищезазначені завдання опрацьовуються ДП «ДІПРОМІСТА» в рамках розробки схем планування Закарпатської та Львівської областей.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК І МІСЬКА РИТМОЛОГІЯ

Сьогодні ідеї сталого розвитку, які затиснені між берегами еволюційних і прогресивістських уявлень і досить жорстко обмежені його статистичними ідентифікаторами та статичними індексами, у містобудуванні та урбаністиці потребують переосмислення їх динаміки. Міська ритмологія, як одна із гілок урбосинергетики, що спрямована на гармонізацію сталого розвитку, пропонує власну методологію дослідження цієї проблематики.

Вона ґрунтується на концепції динамічних перетворень, що узгоджує між собою ідеї сталості і самоорганізації, які об'єднуються закономірностями динаміки ритмічно-симетричного, тобто гармонічного розвитку. Сутність концепції окреслюється межами реально існуючих процесів самоорганізації, які послідовно розгортаються від накопичення внутрішніх резервів містобудівної системи до їх повного витрачання в період її якісних перетворень і переходу на вищий рівень. Сталості цьому саморозвитку надає його масштабування в межах 20-річної зміни поколінь громад міських мешканців, чотиритактний цикл яких охоплює приблизно 80 – 100 років.

Такий підхід, що розширює і поглиблює взаємозв'язки між сталістю і самоорганізованістю, ритмічністю і гармонічністю природного саморозвитку, відкриває нові горизонти і перспективи дослідження та прогнозування перетворень містобудівних систем і міського середовища.

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 2015–2026 РОКІВ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Останнє десятиліття в українському містобудуванні позначене переходом до розбудови безпечного та зручного для мешканців середовища. Початком цих перетворень стала реформа децентралізації (Закон України Про добровільне об'єднання територіальних громад, 2015 р., № 157-VIII), яка надала громадам повноваження самостійно визначати стратегії подальшого просторового розвитку населених пунктів і міжселенських територій. Оновлення Державних будівельних норм, зокрема ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», запровадило дієві вимоги щодо доступності простору для кожного, обмеження щільності забудови та впорядкування руху транспорту. Завдяки впровадженню системи захисних ліній (блакитних, зелених, жовтих) вдалося значно посилити контроль за збереженням ландшафту та історичної спадщини міст.

Цифровізація будівельної галузі та запуск Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (постанова Кабінету Міністрів України № 681, від 23 червня 2021 р.) дозволили перевести дозвільні процедури у прозору площину. Водночас, під впливом тривалих обмежень та нових викликів, докорінно змінилися вимоги до функціонального зонування населених пунктів: замість відокремлених спальних районів пріоритет отримали багатофункціональні ділянки, де житлова забудова поєднана з місцями праці та відпочинку. Важливою подією стала також широка фахова дискусія щодо законодавчих ініціатив у сфері містобудівної діяльності, яка підкреслила необхідність збереження впливу архітектурної спільноти та місцевих громад на формування населених пунктів.

Сьогоднішній стан галузі визначається потребою швидкого та якісного відновлення країни після руйнувань, спричинених збройною агресією. Провідне місце у плануванні територій посіла безпекова складова, що передбачає обов'язкове проектування надійних захисних споруд згідно з ДБН В.2.2-5:2023 та активне освоєння підземного простору. Нині

українські фахівці накопичують унікальний досвід розбудови міст, здатних вистояти у надзвичайних умовах. Сучасне містобудування України стає не лише засобом організації простору, але закладає міцний фундамент для захисту життя та підтримання національної незламності.

УДК 712.25:711.4

Войко Наталія Юріївна

кан. арх., доцент кафедри містобудування

E-mail voiko.niu@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-7251-0999

Київський національний університет будівництва і архітектури

ВІТАЛІЗАЦІЯ ТА ЛАНДШАФТНА ОРГАНІЗАЦІЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЖИТЛОВО-ГРОМАДСЬКОЇ ЗАБУДОВИ

1. Концептуальна зміна парадигми Сучасна ландшафтна архітектура трансформується від простого благоустрою до створення «живого» середовища. Основним методом стає архітектурне перетворення відкритого міського простору через триєдність аспектів: екологічного, функціонального та естетичного.

2. Віталізація як стратегія гуманізації Важливо розрізняти два стратегічні підходи до оновлення середовища:

- **Віталізація** — комплексна стратегія «наповнення життям» простору (як нового, так і існуючого) через ландшафтно-планувальні засоби, що стимулюють соціальну активність та емоційний комфорт.

- **Ревіталізація** — фізична реконструкція та функціональна заміна деградованих територій (промзон, пустирів). Віталізація виступає «м'яким» методом впливу, де головним інструментом є створення подієвих сценаріїв та ландшафтних акцентів.

3. Методологія сценарного моделювання Проектування віталізованого середовища базується на відмові від статичних рішень на користь динамічних сценаріїв:

- **Добові сценарії:** Адаптація простору до різних циклів життєдіяльності (транзит зранку, дитячі ігри вдень, відпочинок та декоративне підсвічування ввечері).

- **Сезонні сценарії:** Трансформація функцій (наприклад, фонтанковзанка) та використання рослин з різними періодами декоративності.

4. Інструментарій «м'якого проектування» (Soft Zoning) Для гармонійного поєднання публічних та приватних зон пропонується використання засобів, що не створюють жорстких бар'єрів:

- **Геопластика:** Використання штучного рельєфу та пагорбів для створення камерних просторів та зонування.

- **Рослинні куліси та мощення:** Раціональне розмежування потоків через зміну типів покриття та багатоярусне озеленення.

- **Світловий дизайн:** Використання архітектурного освітлення як засобу безпеки та візуального акцентування в темну пору доби.

5. Екологічна стійкість та сенсорика (Sustainable Design) Віталізований простір має відповідати принципам сталого розвитку через впровадження «дощових садів», еко-парковок з проникним покриттям та використання автохтонної рослинності. Ландшафт розглядається як мультисенсорна система, що впливає на людину через звуки води, запахи трав та тактильність матеріалів.

Висновок Віталізація архітектурного середовища дозволяє перейти від «простору для транзиту» до «простору для подій», де архітектура інтегрована в ландшафт, створюючи інклюзивне та безпечне середовище для соціальної комунікації.

УДК 711.4.01.

Ольховська Олена Владиславівна,

к. арх., доцент, доцент кафедри ДАС

Київський національний університет будівництва і архітектури

E-mail olkhovska.ov@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0003-4982-5655

Щурова Вікторія Анатоліївна,

к. арх., доцент, доцент кафедри ДАС

Київський національний університет будівництва і архітектури

E-mail shchurova.va@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-8468-3280

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ МІСТ УКРАЇНИ

Публічний простір – це місце, що знаходиться у власності громади або у вільному доступі, яке може бути використано кожною людиною та не містить комерційної основи для використання. Публічний простір має власні просторові, історичні, природні, соціальні та економічні особливості. Згідно з визначеннями англомовних джерел публічний простір – це, в загальному розумінні, відкрите місце, пристосоване для використання людьми. Згідно з українським законодавством поняття публічного простору не визначене, через що переважно сприймається як система окремих самостійних одиниць, а пов'язані із ним проблеми є локальними та вирішуються звичайним благоустроєм.

Можливості сучасних творчих практик, що ставлять перед собою соціальні завдання і спрямовані на прийняття громадською більшістю, стають все більш впливовими при влаштуванні містобудівного середовища. Саме сучасні творчі практики перетворюють фізичний простір міста, в якому проходять відповідні творчі процеси, на «публічний простір», який має іншу змістовну сутність і набуває нового інформаційного значення. В цьому сенсі варте уваги наукове дослідження Юнько Кондо (Junko Kondo) «Активізація громадського специфічного мистецтва і арт-фестивалів: випадок арт-місця Наошіма», в якому автор розглядає питання чи може мистецтво розширювати межі своєї прояви і стати засобом комунікації, що сприяє взаємодії мистецтва і спільноти, в результаті якого виходить до висновку, що з кінця 60-х, а саме при появі ленд-арту, митці починають працювати з міською громадою або шляхом діалогу, або співробітництва.

Аналіз міжнародних публічних просторів визначає широкий спектр художніх практик, заснованих не тільки на топографії обраного місця, але й його історичному, соціальному та політичному походженні та на взаємодії спільноти, що отримує соціальну користь від такої художньої практики. Міський простір призначений для громадського використання, має різні режими використання та засоби застосування для реалізації своїх соціальних та політичних можливостей.

УДК 712:502.131.1:69.059

Пантюхіна Олександра Юріївна,

к.арх., доцент кафедри архітектури,

E-mail pantiukhina_o_y@pstu.edu, ORCID 0000-0002-2376-9432

Приазовський державний технічний університет

САМОДОСТАТНІ МІСЬКІ СЕРЕДОВИЩА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЛАНДШАФТНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РЕВІТАЛІЗАЦІЇ

Сучасні міста стикаються з наслідками деградації середовища, ресурсної залежності та кліматичних викликів, що особливо загострюється в умовах повоєнного відновлення. Традиційні підходи до реконструкції часто не забезпечують довготривалої стійкості, що актуалізує потребу впровадження самодостатніх моделей міського розвитку.

Концепції сталого розвитку, циркулярної економіки та природоорієнтованих рішень формують теоретичну основу самодостатніх середовищ. Дослідження у сфері ландшафтної архітектури доводять ефективність зелених інфраструктур, міського фермерства та локальних ресурсних циклів у підвищенні екологічної та соціальної якості міського простору.

Самодостатні середовища – це інтегровані системи, здатні забезпечувати власні потреби (енергія, вода, їжа, відходи) на основі відновлюваних ресурсів і замкнених циклів. У ландшафтній архітектурі вони реалізуються через зелені дахи, дощові сади, біофільтраційні системи, міське фермерство. У проєктах реконструкції та ревіталізації такі рішення трансформують деградовані території у стійкі, продуктивні простори, зменшуючи навантаження на інфраструктуру та підвищуючи економічну

ефективність. Інтеграція інклюзивного дизайну забезпечує доступність і комфорт для всіх груп населення.

Таким чином, самодостатні міські середовища виступають ефективним інструментом ландшафтної реконструкції та ревіталізації, забезпечуючи перехід до відновлюваної моделі розвитку. Вони поєднують екологічну стійкість, соціальну інтеграцію та просторову якість, формуючи основу для відновлення сучасних міст.

УДК 711(711.4)

Сєдак Олександр Ігорович,

канд. архіт., доцент, проф. каф. містобудування,

Київський національний університет будівництва і архітектури

E-mail Siedak.oi@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1686-2786

ЗОНИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЯК МОДЕРАТОРИ ГРОМАДСЬКОГО МІСЬКОГО ПРОСТОРУ

Адміністратор інтернет-ресурсу або модератор має розширені права контролю за дотриманням правил його користування: видалення спаму, редагування контенту, блокування порушень та підтримку порядку, забезпечуючи функціонування. Відповідні завдання і права склались в зонах соціальної активності міст - містобудівних вузлах, де громадська активність існує у взаємодії суспільних функцій з міським оточенням. За найбільш дієвим методом перетворення міського середовища - методом структурно-функціонального аналізу - "вузли соціальної активності" походять від поняття "вузли міської структури" - найважливіших елементів структурно-функціональної та просторової організації міста, вершин напруженості міського життя, найбільш стійких у часі елементів міського плану, осередків соціальної активності та інтенсивно освоєних просторів.

Сучасні міста особливо гостро мають потребу в нових підходах до суспільних просторів. При правильній організації суспільний простір може до невпізнанності змінити вигляд міста, заохотити городян проводити більше часу "вдома", не виїжджаючи за межі міста, підтримати на високому рівні "гостьові" потоки. За статистикою не продумані чи нудні суспільні простори залишаються незатребуваними і їх відвідувачі не прагнуть

повернутися до них. На сьогодні існує п'ять видів суспільних просторів: а) рекреаційні зелені (сквери, парки, зелені зони), б) пішохідні вулиці-зони, в) набережні, г) комплексного благоустрою, д) громадські, - удосконалення яких відбувається з розвитком існуючих та формуванням нових. За К.Лінчем цілісність середовища взаємообумовлена розвитком та функціонуванням усіх його складових з виділенням елементів просторової організації в аспекті формування образу міста. Чуттєве сприйняття якостей середовища, образу міста і міського оточення складається з трьох компонент: впізнаваності, структури і значення. Лінч зазначав, що "світ може бути впорядкований системою ключових вузлів, поділом на райони з власними назвами, пронизаний закріпленими в пам'яті маршрутами, відповідаючи абстрактним категоріям образу міста: шлях, орієнтир, границя, вузол, район» [Досконала форма в містобудуванні (1986), с.45], що являють єдність і використовуються для визначення свого місцезнаходження в міському просторі.

УДК.719:72 -726.54

*Гуменюк Ганна Володимирівна,
доцент кафедри містобудування*

*Київський національний університет будівництва та архітектури
E-mail Humeniuk.hv@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0005-9375-4251*

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЕВ'ЯНОЇ ЦЕРКВИ РІЗДВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ В СЕЛІ ЗАНЬКИ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ СТУДЕНТАМИ 1-ГО КУРСУ У ХОДІ НАТУРНИХ ОБМІРІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОБМІРНОЇ ПРАКТИКИ 2024 РОКУ

На науково-практичній конференції 2023 року було висловлено намір дослідити дерев'яні храми Потіївської територіальної громади на Поліссі. Уже наступного року задум реалізовано у форматі виїзної обмірної практики студентів першого курсу.

Студенти здійснили комплексні обміри храму Різдва Пресвятої Богородиці в селі Заньки.

Дослідження зосереджувалися на визначенні типології храму, часу його спорудження, можливого авторства та кола виконавців. Аналіз

будівельної техніки та композиції дозволяє розглядати цю церкву як характерний зразок українського дерев'яного сакрального зодчества. Водночас простежуються ознаки типового проєкту, тоді як реалізація належала місцевим майстрам.

У результаті створено унікальні обмірні креслення планів, фасадів, розрізів і деталей, академічні малюнки та фотофіксація, що відкривають такі напрями використання: підготовка матеріалів для надання статусу пам'ятки архітектури місцевого значення; виготовлення креслень для паспортизації об'єкта; фіксація його стану на 2024 рік; поповнення навчально-методичного фонду кафедри.

В умовах вразливості і руйнації архітектурної спадщини України саме польові дослідження таких об'єктів набувають особливої ваги, формуючи не тільки професійні навички майбутніх архітекторів, а і усвідомлення культурної ідентичності.

УДК 711.1

*Маслова Марія Олександрівна,
доцент кафедри містобудування,*

*Київський національний університет будівництва та архітектури
E-mail: maslova.mo@knuba.edu.ua ORCID 0009-0003-9388-9952*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сьогодні обласними радами західних регіонів України розпочатий процес оновлення містобудівної документації регіонального рівня, що зумовлено адміністративно-територіальною реформою, процесами європейської інтеграції та соціально-економічними змінами, які відбуваються в умовах воєнного часу.

В ході розроблення проєкту Внесення змін до Схеми планування території Львівської області актуалізувалися питання розвитку транспортного комплексу, відновлюваної енергетики, трансформації вугільної галузі, розміщення релакованих підприємств.

Спрощені процедури отримання дозволів на будівництво інвестиційних енергетичних проєктів, які впроваджує держава, націлені на

посилення енергетичної безпеки, інтеграції України до енергетичного простору ЄС та сталого відновлення нашої держави після війни. Водночас швидка та неконтрольована реалізація таких проєктів може призводити до недотримання вимог українського та європейського екологічного законодавства.

У цьому контексті інструменти просторового планування виступають ключовим механізмом мінімізації екологічних ризиків, обґрунтування альтернативних сценаріїв розвитку територій та підвищення конкурентоспроможності територіальних громад. Пріоритетними напрямками проєктних рішень визначено впровадження моделей «зеленої» економіки, модернізація та розвиток інфраструктури населених пунктів, стимулювання природоорієнтованого туризму, а також впровадження принципів раціонального природокористування.

УДК 378.146:72

Носенко Ганна Андріївна,

доцент кафедри містобудування

Київський національний університет будівництва та архітектури

E-mail nosenko.ga@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0003-1933-3246

Прохорова Діана Юріївна,

асистент кафедри містобудування

Київський національний університет будівництва та архітектури

E-mail prokhorova_dy@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0002-5203-4395

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДАПТАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДО УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН НА КАФЕДРІ МІСТОБУДУВАННЯ КНУБА)

Практика викладання профільних дисциплін на кафедрі містобудування КНУБА впродовж 5 років воєнного стану в нашій країні довела необхідність часткового використання асинхронного формату навчання задля уникнення підвищених небезпек для студентів та викладачів.

З метою активізації уваги студентів до вивчення дисциплін «Архітектурне проектування» та «Композиція у містобудуванні» для студентів 1-го та 2-го курсів було впроваджено гнучку систему тестового контролю їх знань..

З дисципліни «Архітектурне проектування» тестування проводиться регулярно протягом семестру, закріплюючи усні пояснення та презентації, присвячені підтемам завдання.

У межах «Композиції у містобудуванні» тест виконує функцію підсумкового оцінювання (заліку) із застосуванням диференційованого підходу, що дозволяє об'єктивно визначити рівень компетенції студентів в умовах вимушеного асинхронного викладня дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів.

Застосування тестового контролю забезпечує індивідуальний моніторинг активності студента та контроль якості засвоєння поточних тем і модулів програми.

УДК 721:620.92

Вовчок Лілія Леонідівна

старший викладач кафедри містобудування,

Київський національний університет будівництва та архітектури

E-mail vovchok.ll@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6828-7368

ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК НОВА ПАРАДИГМА АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЄКТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Останні роки радикально змінили умови експлуатації будівель в Україні. Блекаути та пошкодження інфраструктури сформували нову вимогу – життєстійкість. Якщо раніше ключовими були комфорт і енергоефективність, сьогодні визначальним стає здатність функціонувати без зовнішніх мереж.

Попри відсутність терміна *resilience* у ДБН, його складові вже присутні: категорійність електропостачання, резервні джерела, дублювання систем, запаси води, енергоефективна оболонка. Водночас бракує інтегрованої концепції автономності.

Сучасна будівля трансформується з пасивного споживача в локальну енергосистему, що включає генерацію, накопичення та резерв. Сонячні панелі інтегруються в архітектуру, перетворюючи оболонку на

активний елемент. Акумулятори забезпечують безперервність живлення, а генератори стають стаціонарною частиною будівлі, що враховується ще на етапі проєктування.

Автономність водопостачання є критичною: сучасні рішення включають свердловини, резервуари та резервне живлення насосів. Пасивна архітектура виступає базовим рівнем автономії, адже зменшення енергоспоживання підвищує життєстійкість.

Рівень вимог залежить від типу будівлі: лікарні потребують повної автономії, освітні заклади – базового забезпечення у кризах, житло – резерву критичних систем.

Змінюється і логіка проєктування: від «архітектура → інженерія» до «енергетичний баланс → інженерія → архітектура». Таким чином формується енергетично обумовлена архітектура.

Життєстійкість стає новою нормою – як синтез архітектури, інженерії та ресурсів для забезпечення безперервної роботи будівлі в екстремальних умовах.

УДК 711.4

*Іносова Тетяна Юріївна,
старший викладач кафедри містобудування,
Київський Національний Університет Будівництва та Архітектури
E-mail inosova.tiu@knuba.edu.ua ORCID 0000-0001-5834-1957*

ШТУЧНІ ОСТРОВИ ЯК МІСТОБУДІВНИЙ ОБ'ЄКТ

З точки зору типології містобудівних об'єктів штучні острови світу в процесі вдосконалення технологій набувають все більшого значення. Штучний острів є складною гідротехнічною спорудою, що створена людиною на водній акваторії, має зону безпеки, яка дорівнює не більше ніж 500 м від зовнішнього краю і не має (на відміну від природних островів) територіальних вод.

Як будь-який об'єкт містобудування, штучні острови можуть бути поділені на види за різними ознаками, наприклад, за часом створення, за розміром, відповідно до матеріалу, з якого він побудований, за функціональним призначенням.

Відомі штучні архіпелаги та острови, споруджені у 13-15-17 століттях. У ХХ столітті великою практикою стало спорудження штучних насипних і конструкційних (металевих) островів для утилітарних цілей – аеропортів, відстійників, бурових платформ, різних баз тощо.

В Ізмірі, Туреччина, створений перший у світі острів для фламінго. Площа території, яка стане новим домом для птахів, становить 6440 кв. метрів. Вчені, які займалися розробкою цього проекту, вважають, що незабаром на острові фламінго з'явиться близько 12000 птахів.

Інженерне обладнання таких споруд базується на автономних системах, включаючи вакуумні установи, що передають відходи на материк.

З 2013 року Китай створює острови під військові бази. Існує багато проєктів, що розробляються на майбутнє саме з використанням штучних островів, один з таких «Великий Токіо», Бельгійська компанія Eліа представила ескіз проєкту першого у світі штучного енергетичного острова. Відомо, що його зведуть у водах Північного моря.

Створення островів вимагає складних інженерних рішень, а також стикається з критикою впливу на морські екосистеми.

УДК 711.712/635

*Михіденко Марта Олександрівна,
доктор філософії з архітектури та містобудування,
асистент кафедри містобудування,
Київський національний університет будівництва і архітектури,
E-mail mykhidenko_to@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-6478-8381*

ТИПОВІ ПОМИЛКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗОНУВАННЯ ПРИСАДИБНОЇ ДІЛЯНКИ В СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ

Функціональне зонування (далі ФЗ) присадибної ділянки є ключовим аспектом організації ландшафтного простору для забезпечення комфортного та ефективного використання території. У сучасних умовах зростає потреба не лише у декоративності саду, а й у його адаптації до індивідуальних потреб користувачів. Водночас часто планування здійснюється за типовими схемами без урахування способу життя власників. Проблема ефективного ФЗ полягає й у взаємодії між фахівцем і

замовником. На етапі концептуального проектування виникають труднощі у досягненні спільного бачення майбутнього простору. Замовники нерідко керуються суб'єктивними уявленнями («хочу, тому що це красиво», «хочу, як у прикладі»), що не завжди відповідає реальним умовам ділянки (рельєфу, кліматичним особливостям, функціональним потребам). Це може призводити до конфлікту між естетичними побажаннями та практичною доцільністю. Також, спостерігається певний рівень недовіри до професійних рішень, що ускладнює процес проектування.

Таким чином, у процесі організації присадибної ділянки часто допускаються типові помилки, які знижують ефективність використання простору. А саме: *непродуманість маршрутів пересування; конфлікт функціональних сценаріїв; відсутність буферних зон; ігнорування життєвих сценаріїв користувачів.*

У зв'язку з цим важливим завданням є встановлення ефективної комунікації та пошук спільних рішень, які поєднують побажання замовника з принципами раціонального планування.

Отже, ФЗ виступає не лише як проєктний інструмент, а і як процес узгодження між суб'єктивними очікуваннями та об'єктивними умовами середовища.

УДК 712:911.3 (911.5)

Гордієнко Ольга Олександрівна,

магістр ландшафтного дизайну, асистент кафедри дизайну,

Київський національний університет будівництва та архітектури

E-mail hordiienko.oo@knuba.edu.ua ORCID 0009-0000-9121-5389

СЕМІОТИКА ПРОСТОРУ В СЦЕНАРНІЙ БУДОВІ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ САДІВ ТА ПАРКІВ

Вирішення проблеми символіко-семіотичної змістовності ландшафтного простору, визначення характерних типологічних рис, здатних впливати на психофізіологічний стан людини, його поведінкові моделі у просторі сприятиме подоланню його спрощеності і схематичності або шляхом застосування “просторового конструктора” як системи в організації певного порядку в розташуванні і зв'язку частин цілого. В свою чергу, композиція ландшафтного простору має бути пов'язана з його

змістовністю і відображати процеси, що відбуваються в ньому: чи є воно простором дії, споглядання, контактів, простором руху чи спокою, таке інше. Простір як компонент архітектури своїм призначенням покликаний трансформувати світовідчуття людини в її світогляд, активізувати людину, викликати у неї емоції: позитивні, негативні чи нейтральні. Першоосновою формування та існування форми - на макро і на мікрорівнях - є структура простору, що розглядається як розмаїття об'єктів, між якими встановлені певні відносини, на основі відстані та взаємовпливу.

Французький філософ М.Мерло-Понті зазначав, що ми не просто дивимося на простір, - ми *живемо в ньому тілом*, бо саме тіло є певним мірилом і його оцінкою: наскільки він «комфортний», «зручний», «просторий». У ландшафтному дизайні внутрішній простір існує *під відкритим небом*, обмежений деревами, рельєфом, живоплотами, водою - але не стінами. І людина переживає його як «кімнату» просто неба. Психологи Рейчел і Стівен Каплани довели: природні відкриті простори відновлюють *довільну увагу*, виснажену міським середовищем. Природа задіює *мимовільну увагу* - ту, що не втомлює. Перебування у парку, лісі, біля води буквально відновлює когнітивний ресурс людини. Три рівні масштабів: людський; монументальний та надлюдський божественний формують символіко-семіотичну основу простору. Ландшафтний простір як вид архітектурного не виникає сам по собі - він *формується свідомо* через систему принципів, що склалися тисячоліттями - здавнини до сьогодення, визначають його характер, якість і вплив на людину: *принцип масштабу і пропорції; межі і переходу; кольору і світла; послідовності і руху; ієрархії просторів; матеріальності; ставлення до землі і неба, їх сакралізації; контексту і місця; єдності і розмаїття.*

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ТЕРИТОРІЙ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Система принципів функціонально-планувальної організації виробничих територій у сільських населених пунктах визначає основу їх просторового розвитку з урахуванням аграрної специфіки, природних умов і обмеженості ресурсів. Вона відображає взаємозв'язок технологічних, транспортних і планувальних чинників та формує підґрунтя для обґрунтованих проектних рішень.

Принцип ефективності передбачає раціональне використання території з урахуванням спеціалізації виробництва та природних умов. Його реалізація полягає в оптимальному розміщенні виробничих і допоміжних об'єктів, скороченні невикористаних площ і забезпеченні логічної послідовності процесів. У сільських умовах це сприяє збереженню земельних ресурсів, зниженню транспортних витрат і підвищенню продуктивності.

Принцип зручності орієнтований на формування раціональної транспортно-інженерної структури з урахуванням специфіки сільської місцевості. Він передбачає організацію зручних зв'язків між виробничими об'єктами, угіддями та зовнішніми мережами, забезпечуючи безперервність переміщення ресурсів і продукції. Це дозволяє оптимізувати логістику, зменшити витрати та підвищити ефективність функціонування території.

Принцип адаптивності визначає здатність виробничих територій реагувати на зміну природних, економічних і технологічних умов. Він охоплює можливість просторової трансформації, розширення та модернізації без порушення існуючих зв'язків. Висока адаптивність забезпечує гнучкість розвитку, знижує витрати на реконструкцію та підтримує стабільність виробничих процесів.

Поєднання цих принципів формує основу раціональної організації виробничих територій у сільських населених пунктах і допомагає розвинути функціонально-планувальну організацію при генеральному проектуванні.

КОЛИ ГІС-ТЕХНОЛОГІЯ СТАЄ ВИЗНАЧАЛЬНИМ ФАКТОРОМ, А НЕ ІНСТРУМЕНТОМ АРХІТЕКТОРА

Сучасна система містобудівного планування в Україні дедалі більше формується під впливом цифровізації, стандартизації та інтеграції з державними реєстрами. Зокрема, запровадження обов'язкової структури геоінформаційних шарів та вимог до їх валідації у містобудівному кадастрі (МБКД) створило нову реальність, у якій архітектор працює не лише як автор просторових рішень, а як оператор стандартизованої системи. Це породжує глибокий конфлікт між творчою природою містобудування та технократичною логікою його реалізації.

Традиційно містобудування було сферою, де ключову роль відігравало інтелектуальне осмислення простору, формування сценаріїв розвитку територій, робота з контекстом, історією, соціальними процесами та майбутніми трансформаціями. Проектування міста передбачало синтез багатьох факторів – від економічних до культурних – і вимагало від архітектора здатності мислити комплексно, критично та творчо. Однак із впровадженням жорстко регламентованих цифрових моделей цей процес дедалі більше редукується до роботи з наперед визначеним набором параметрів структури Баз геоданих містобудівної документації на місцевому рівні (Наказ Мінрегіону №56 від 22 лютого 2022 року).

Ключовим механізмом контролю в цій системі виступає валідація даних у МБКД. Вона визначає, чи може проект бути прийнятий як офіційний документ. Технічна відповідність стає критичною умовою завершення роботи. Якщо проект не проходить валідацію, він втрачає юридичну силу незалежно від якості запропонованих рішень. Таким чином, відбувається підміна критеріїв: замість оцінки просторової доцільності та ефективності рішень на перший план виходить їх формальна коректність. У цьому контексті змінюється і роль архітектора «Шари, Коди і Атрибути».

Містобудування – це про життя міста. І відповідальність за те, як воно буде жити, залишається на совісті архітектора, а не МБКД.

УДК 725.213

Букреєв Антон Сергійович,

аспірант кафедри дизайну архітектурного середовища,

Email bukreiev_as-2025@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0008-4031-3358

наук. керівник: канд. архіт., доц. кафедри ДАС Рябець Ю. С.,

Email riabets.ius@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-0357-6422

Київський національний університет будівництва і архітектури

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ВИСТАВКОВО-ЯРМАРКОВИХ ПРОСТОРІВ

У ході дослідження світового досвіду формування мобільних виставково-ярмаркових просторів проаналізовано особливості організації мобільних павільйонів у різних регіонах світу та простежено еволюцію виставково-ярмаркової діяльності від традиційних міських ярмарків до сучасних мобільних виставкових структур.

Визначено найпоширеніші місця проведення масових виставково-ярмаркових заходів, серед яких центральні площі міст, громадські простори, парки, набережні та спеціалізовані виставкові комплекси. Також встановлено основні способи реалізації мобільних виставкових просторів, зокрема використання модульних павільйонів, каркасно-тентових конструкцій, контейнерних модулів та pop-up структур.

У результаті аналізу визначено чотири основні типи масових заходів за періодичністю проведення: короткотривалі, середньотривалі, довготривалі та періодичні. Окрім цього, виявлено регіональні особливості формування виставково-ярмаркових просторів, що проявляються у відмінностях архітектурних рішень, масштабів та способів організації тимчасових павільйонів у різних частинах світу.

КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО МІСТОБУДІВНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Останніми десятиліттями напрям моделювання міст викликає значне зацікавлення у науковців і містобудівників - практиків. Моделі - технології, що дозволяють (1) тривимірне і просторово-точне відображення тканини міст, (2) прогнозування їх розвитку. Перевагами цього підходу над класичними геоінформаційними системами є розширені можливості симуляцій процесів життя і розвитку міста; саме моделювання лежить в основі інтегрованого містобудівного проектування.

Концепція має на меті вирішити такі проблеми: неточність або застарілість вихідних даних, розрізненість форматів файлів і ПЗ, що використовуються різнопрофільними спеціалістами, низька залученість містян в процес прийняття рішень про майбутній розвиток міст. Основні принципи: (1) “Цифровий близнюк” (тривимірна модель міста в форматі CityGML з необхідними для містобудування атрибутивними даними) як основа проектування, (2) Спільне середовище проектування (для забезпечення рівної участі різнопрофільних спеціалістів), (3) “Проектування і оцінка” (можливість оцінки і порівняння варіантів містобудівних пропозицій без відриву від проектування), (4) Залучення містян до планування розвитку їх міста (за допомогою Інтернет-порталу містобудівного кадастру - через ознайомлення і подачу власних пропозицій). Складовими системи інтегрованого містобудівного проектування є: (1) Модель міста - цифровий близнюк, що використовується для фіксації існуючого стану території та як вихідні дані (2) Система підтримки містобудівного проектування (ПЗ, що містить спеціалізовані інструменти проектування і використовується для розробки містобудівної документації) (3) Містобудівний кадастр (публічно доступний веб-сайт для демонстрації містобудівної документації та подачі мешканцями власних пропозицій).

ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРКІВ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ ЯК ЗАСІБ ВІДНОВЛЕННЯ ПОРУШЕНИХ ВІЙНОЮ ТЕРИТОРІЙ

Руйнівного впливу війни зазнають всі сфери буття у багатовимірному екологічному просторі існування людства, збитки від якого неможливо оцінити в грошовому еквіваленті. Сучасна російська війна в Україні унаочнює нові злочини проти людства – «урбіцид» та «екоцид». Проявом екосистемних втрат через війну стає поява таких порушених війною території як «белігеративні ландшафти», поміж ними й через катастрофічні наслідки свідомого підриву військовиками рф греблі Каховської ГЕС.

В контексті дискусій щодо повоєнного відновлення ГЕС і повторного затоплення звільненого на поверхню Великого Лугу – колиски Запорозьких Січей, варта уваги світова практика *видалення застарілих дамб, відновлення заплав і водно-болотних угідь*. Зокрема, досвід Німеччини, Польщі, Фінляндії та США демонструє сучасний тренд зміни парадигм мислення від «техногенного стримування» води до «відновлення природних функцій» заплав через усвідомлення високої вартості екологічних, соціальних та економічних збитків від порушених антропогенною діяльністю територій.

Показовим є досвід формування «водоутримуючих ландшафтів» через відтворення повного природного водного циклу, шляхом накопичення дощової води у штучних озерах, фільтрації її через ґрунтовий шар із подальшим використанням. Таке формування водно-болотних угідь реалізовано інженерними засобами в селищі Тамера на півдні Португалії.

В контексті означеного і враховуючи феномен швидкого відновлення на дні колишнього Каховського водосховища унікального заплавного вербово-тополевого лісу, аналогів якому немає в Європі, ефективним засобом відновлення цих порушених війною території може стати надання цій території статусу Рамсарських угідь та формування тут Національного парку водно-болотних угідь «Великий Луг», що відповідає міжнародним зобов'язанням України та співпадає з інтересами сталого розвитку людства.

ПРИНЦИПИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНОЇ ЗАБУДОВИ ЯК ОСНОВИ РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ М.ВИЛКОВЕ)

Сучасний розвиток придунайських територій України потребує впровадження збалансованого підходу, який поєднує збереження культурної спадщини, екологічну сталість та економічну активізацію. Місто Вилкове, є унікальним поселенням яке створювалось у тісній взаємодії з водним середовищем дельти Дунаю, зберегло цінну традиційну забудову, просторову структуру, які можуть стати основою для формування сучасних моделей розвитку екотуризму регіону.

Ревіталізацію традиційної забудови необхідно розглядати як комплексний процес адаптації історично сформованого середовища до сучасних потреб без втрати її автентичності та ідентичності. Серед головних принципів є такі:

- збереження масштабності та планувальної структури забудови;
- підтримка традиційної структури вулиць і каналів (єриків);
- використання локальних матеріалів і будівельних технологій (саман, очерет);
- обережна інтеграція нових функцій у сформований простір.

Вирішальне значення відіграє ландшафтний каркас території, зокрема мережа внутрішніх каналів (єриків), великих водних шляхів дельти та прибережних зон, які визначають унікальний ландшафт міського середовища.

Розвиток екотуризму на основі ревіталізації традиційної забудови передбачає створення умов для залучення туристів без порушення традиційного способу життя місцевого населення та екологічного балансу території. Адаптивне використання житлових будинків, формування малих туристичних об'єктів, розвиток локального підприємництва та популяризація традицій, ремесел і гастрономії будуть сприяти підвищенню привабливості регіону.

Отже, ревіталізація традиційної забудови є не лише інструментом збереження історичної спадщини, а є фундаментом для формування стійкої моделі просторового розвитку придунайських територій, орієнтованої на розумне поєднання економіки, розвитку та способу життя, що створює передумови для економічної стійкості громади без втрати її культурної самобутності.

УДК 725

Ананян Борис Давидович,

магістрант кафедри ДАС,

ananian_b@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0000-0074-2635

наук. керівник: канд. арх., доцент Ольховська О.В.

olkhovska.ov@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0003-4982-5655

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ОФІСНИХ ЦЕНТРІВ

Офісні центри як ключові елементи міського середовища мають формуватись із урахуванням фундаментальних принципів містобудування, що забезпечують гармонійну інтеграцію в навколишній ландшафт і просторову структуру міста. Зростання чисельності міського населення у поєднанні з обмеженістю вільних земельних ресурсів створює потребу в максимально ефективному використанні території. У відповідь на це формуються багатофункціональні офісні центри, які об'єднують під одним дахом не лише офісні, а й торговельні, громадські, рекреаційні й адміністративні функції.

Впровадження інновацій у сфері проектування та будівництва, а також модернізація матеріально-технічних ресурсів визначають динаміку вдосконалення таких об'єктів. На сьогодні існує комплекс передумов – містобудівних, соціально-економічних, науково-технічних, що створюють основу для активного формування багатофункціональних офісних комплексів як нових соціально значущих і містоутворюючих структур.

Посилення урбанізаційних процесів та дефіцит вільних площ у центральних частинах міст стимулюють появу висотних і насичених за

функціями будівель, які водночас задовольняють вимоги бізнесу, державних інституцій і громадян. Такі споруди забезпечують баланс між різними зонами міського середовища.

УДК 711

Било Андріана Русланівна,

магістрант кафедри Містобудування,

E-mail bylo_ar@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0006-7227-7123

наук. керівник: док. арх., проф. Устінова І.І.,

E-mail ustinova.ii@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1728-0200

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СЕРЕДМІСТЯ М. КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ

Сучасні трансформації середмістя історичних міст, що зумовлені необхідністю збереження історико-культурної спадщини; адаптації міського середовища до змін клімату, соціально-економічних умов та функціональної структури, актуалізують пошук нових потенціалів їх розвитку. Свого часу центр міста Корсунь-Шевченківський формувався під впливом особливостей природного ландшафту, зокрема, рельєфу долини річки Рось із кручами, побудовою на узвишші системи оборонних укріплень та історико-культурних нашарувань за етапами розвитку.

Щодо історико-культурних нашарувань. Нині в межах зони строгого режиму охорони пам'яток історії та культури міста знаходиться городище XI століття, земляні вали XII століття та вагома архітектурно-археологічна спадщина. Означене визначає потенціал та специфіку архітектурно-планувального розвитку середмістя. Планувальна структура центру формувалась за доби розвитку міста за Магдебурзьким правом, що проявляється в регулярності вуличної мережі, виокремленні центральної площі як композиційного ядра та орієнтації на неї планувальних осей. Середмістя Корсуня має потужний ландшафтний потенціал «силуетного сприйняття» та можливості використання прийому «запозичений пейзаж», що зумовлено розташуванням на крутосхилі, наявністю острова та яружно-балкової мережі долини річки Рось. Функціонально-просторовий потенціал

розвитку постає з наявності в центрі розосереджених історико-культурних об'єктів та первинних елементів громадських просторів. В контексті означеного, розвиток середмістя слід скеровувати до формування цілісної мережі громадських просторів із включенням історико-культурних об'єктів, нових композиційних вузлів та осей, інклюзивних пішохідних зв'язків та озелених теренів природного ландшафту.

УДК 711.58

Біла Вікторія Вікторівна,
магістрант кафедри містобудування,
bila_vv@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0001-9987-2751
наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,
E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945
Київський національний університет будівництва і архітектури

СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА РАЙОНУ ЗАРІЧЧЯ У М. ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

Територія району «Заріччя» у м. Хмельницькому переважно є вільною від забудови і має значний містобудівний потенціал, через здатність нівелювати існуючу нерівномірність розвитку міста, дефіцит громадських просторів і зелених зон. Водночас її освоєння ускладнюють інженерно-геологічні умови, наявність заплавних і підтоплюваних ділянок, санітарні обмеження та недостатній рівень інфраструктурного забезпечення.

Запропоновано концепцію «зеленого каркасу» як основи формування території, що передбачає пріоритет рекреаційних і природоорієнтованих просторів. Житлова забудова інтегруватиметься з громадськими функціями, формуючи локальні центри активності. Транспортний сценарій базуватиметься на підвищенні зв'язності території та пріоритеті пішохідно-велосипедного руху. Екологічний сценарій спрямовуватиметься на збереження заплави та формування прибережних публічних просторів.

Інтегрована модель розвитку передбачає створення багатофункціонального району як «міста в місті», де поєднуються житлові, громадські та рекреаційні функції. Просторова організація базуватиметься

на взаємодії забудови з природним ландшафтом, формуванні безперервної зеленої системи та активних перших поверхів.

Реалізація концепції сприятиме підвищенню якості життя населення, розвитку малого бізнесу та формуванню привабливого інвестиційного середовища. Посилення рекреаційного потенціалу та екологічна стабілізація території забезпечать сталий розвиток і підвищення конкурентоспроможності міста.

УДК 711.4:727:712:504.75

*Бутейко Анна Павлівна,
магістрантка кафедри теорії архітектури і
архітектурного проектування,
E-mail buteiko_ap@knuba.edu.ua,
наук. керівник: к.арх., доц. Гомон О.О.
E-mail gomon.oo@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1949-5635
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО МІСТОБУДУВАННЯ ТА ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ

Формування освітніх закладів у сучасному містобудівному середовищі визначається комплексом взаємопов'язаних соціальних, екологічних, функціонально-планувальних і містобудівних факторів. В умовах урбанізації освітні об'єкти розглядаються як інтегровані елементи міської структури, що формують локальні осередки соціальної активності.

Визначальним є містобудівний фактор, який передбачає раціональне розміщення закладів у системі розселення з урахуванням щільності забудови, пішохідної доступності та зв'язків із громадськими просторами і транспортною інфраструктурою. Це забезпечує їх ефективне функціонування та безпечне середовище.

Екологічний аспект охоплює вимоги до інсоляції, аерації, шумозахисту та озеленення. Інтеграція з ландшафтно-рекреаційним каркасом сприяє покращенню фізичного й психоемоційного стану користувачів і підвищує якість міського середовища.

Функціонально-планувальні рішення мають забезпечувати гнучкість, інклюзивність і адаптивність освітніх просторів. Таким чином, комплексний підхід до проєктування освітніх закладів забезпечує формування якісного архітектурного середовища, інтегрованого в структуру міста та орієнтованого на сталий розвиток.

УДК 711.16:712

Вакульчук Ангеліна Василівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail vakulchuk.angelina@gmail.com, ORCID 0009-0001-8818-9797
наук. керівник: кан. арх., доц. кафедри містобудування Войко Н. Ю.

E-mail voiko.niu@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-7251-0999

Київський національний університет будівництва і архітектури

МЕТОДИ РЕГЕНЕРАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ В ІСТОРИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ МІСТ

Громадські простори в історичних ареалах великих міст України перебувають у стані деградації: порушена просторово-планувальна структура, знижена функціональна активність, відсутня цілісність середовища. Значна частина територій використовується неефективно, а історична спадщина недостатньо інтегрована у сучасне життя міста. Це зумовлює необхідність комплексної регенерації з урахуванням принципів сталого розвитку.

Аналіз показав розірваність пішохідних зв'язків, наявність бар'єрів та недостатню інтеграцію громадських просторів. Функціональне наповнення обмежене, що спричиняє появу неактивних зон. Ландшафтна структура є фрагментованою, відсутній єдиний зелений каркас, частково втрачені візуальні зв'язки з архітектурними доміантами. Простір також перевантажений візуальним шумом.

Запропонована регенерація базується на комплексному підході:

- на містобудівному рівні – відновлення пішохідних зв'язків, формування безбар'єрного середовища та гуманізація транспорту;

- на функціональному – створення поліфункціонального простору, ревалоризація занедбаних об’єктів та впровадження тимчасових сценаріїв використання;
- на ландшафтному – формування безперервного зеленого каркасу та впровадження природоорієнтованих рішень;
- на архітектурному – запровадження дизайн-коду, освітлення та елементів паблік-арту;
- на соціальному – залучення громади та активне подієве наповнення території.

Ефективна регенерація історичних громадських просторів можлива лише за умови поєднання містобудівних, функціональних, екологічних і соціокультурних методів. Запропоновані рішення сприяють формуванню комфортного, активного та сталого середовища, що поєднує збереження історичної спадщини з сучасними потребами міста.

УДК 712+630

Ваховська Віра Євгенівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail vakhovska_vu@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0008-3430-8835

наук. керівник: док. арх., проф. Устінова І. І.

E-mail ustinova.ii@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1728-0200

Київський національний університет будівництва і архітектури

МЕТОДИ РЕГЕНЕРАЦІЇ БЕЛІГЕРАТИВНИХ ЛАНДШАФТІВ

В Україні нині відбувається масштабне формування белігеративних ландшафтів (від лат. *belligerо* – вести війну), що супроводжується руйнівними змінами рельєфу, деградацією ґрунтів, знищенням рослинного покриву, втратою біорізноманіття. Особливо вразливими є екосистеми лісів, де піщані ґрунти зазнали бомбування, мінування й пожеж, що ускладнює процеси їх природного відновлення. У цих умовах зростає актуальність пошуку ефективних методів їхньої регенерації. Аналіз світового досвіду відновлення порушених війною територій (Боснія і Герцеговина, Кувейт, Франція, Хорватія) засвідчує ефективність застосування природоорієнтованих проєктних рішень із застосуванням методів біологічної

детоксикації забруднених ґрунтів та використання для відновлення рослинного покриву мікоризних грибів. Це сприяє підвищенню стійкості природних комплексів завдяки формуванню нових екологічних ніш.

Обов'язковим етапом відновлення є розмінування територій, що забезпечить доступ до уражених ділянок лісу та закладе підґрунтя для наступних відновлювальних робіт. Важливим є створення безпечних шляхів на спеціальних містках та настилах, що дозволить мінімізувати додаткове порушення ґрунтів та рослинного покриву. Регенерація ландшафтів включатиме використання вирв як природних акумуляторів вологи; мікоризацію рослин для покращення їх водного та мінерального живлення, а також внесення біочару (*біовугілля*), що покращує структуру, пористість та аерацію ґрунту для підвищення детоксикації і його вологоутримувальної здатності. Комплексне застосування методів, що поєднують ландшафтно-планувальні, біотехнологічні та інженерні заходи відновлення середовища природного лісу сприятиме стабілізації піщаних масивів, підвищенню приживлюваності рослин та відновленню екосистемних функцій заради сталого, екологічно збалансованого розвитку повоєнної України.

УДК 711.4:338.2

Вінічук Софія Олександрівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail vinichuk_so@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0006-3001-4587

наук. керівник: д-р арх., проф. Шебек Н.М.

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київського національного університету будівництва і архітектури

ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Головною проблемою Червоненської громади Житомирської області є депопуляція та монофункціональна аграрна економіка. Існує ментальний розрив між аграрним сьогоденням і втраченою авіаційною спадщиною родини Терещенків. Громада має потужний, але занедбаний культурний потенціал: неоготичний палац, історичний квартал та парк площею 36 га. Додатковим викликом є втрата Будинку культури через пожежу 2023 року.

Проектні пропозиції передбачають формування 5 видів інноваційних кластерів у трьох групах населених пунктів із власними локальними центрами послуг. Занедбані промислові зони мають трансформуватися у інформаційно- та індустріально-інноваційні кластери, що функціонуватимуть на засадах циркулярної економіки. Розвиток екотуризму можливий через створення глемпінгів і туристичного кільця в межах екорекреаційного кластера. Аграрно-інноваційні кластери інтегруватимуть традиційні сільськогосподарські угіддя з високотехнологічними підходами для переходу до сталого агровиробництва та забезпечення громади власною біоенергетичною базою. Ревіталізація культурного ядра включатиме реставрацію палацу під музейно-освітній комплекс та відновлення згорілого Будинку культури як відкритого туристичного та молодіжного центру. Житлове середовище пропонується розвивати шляхом створення інноваційного ущільненого понтонного району з плавучими модулями.

Впровадження інтегрованої моделі просторового розвитку та ревіталізація спадщини трансформують депресивне середовище у самодостатній інноваційний простір. Це дозволить відновити локальну ідентичність, подолати демографічну кризу та забезпечити сталі соціально-економічне зростання громади.

УДК 72.036:502.131.1:711.2(866)

Гарсія Альмейда Матео

магістрант кафедри дизайну архітектурного середовища,

E-mail harsia_am@knuba.edu.ua,

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

ЕКОСИСТЕМНИЙ КЛАСТЕР ЯК МОДЕЛЬ РЕГЕНЕРАТИВНОЇ АРХІТЕКТУРИ В УМОВАХ АМАЗОНІЇ

В Амазонському регіоні Еквадору існує серйозна проблема зі збереження та відновлення екосистеми через вирубку лісів, незаконну торгівлю дикими тваринами, зміну середовища проживання племен

корінних народів. Відсутність спеціалізованих закладів для підтримання дикої природи, які б поєднували реабілітаційні вольєри, ветеринарну клініку, наукові та освітні простори, вимагає розробки нового підходу.

Територія, де планується будівництво реабілітаційного центру, розташована на периферії міста Пуйо. Ця ділянка має значний природний потенціал, але наразі використовується неефективно та потребує реорганізації. Необхідно перетворити простір на комплекс, який відповідатиме як функціональним, так і екологічним вимогам.

Пропозиція полягає у створенні екосистемного кластеру, який інтегрується з природним середовищем за допомогою біокліматичної архітектури та стійких технологій. Це буде багатофункціональний об'єкт з ветеринарними та дослідницькими зонами, а також освітніми та туристичними просторами. Архітектура повинна враховувати місцеві кліматичні умови, використання природних матеріалів, сонячних панелей та системи збору дощової води. Ландшафтний дизайн відновить екосистему регіону та мінімізує вплив на тварин.

Реалізація цього проєкту позитивно вплине на соціально-економічний розвиток Пуйо. По-перше, це допоможе зберегти біорізноманіття регіону, покращити реабілітацію тварин та зменшити вплив людини на природу. По-друге, проєкт створить нові робочі місця та стане основою для розвитку екотуризму, сприяючи сталому розвитку міста. В результаті Пуйо отримає статус екологічного регіону, що сприятиме його довгостроковому економічному та соціальному розвитку.

УДК 712.2:502

Гребінник Марія Максимівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail hrebinnuk_mm@knuba.edu.ua, ORCID – 0009-0004-3130-7280

наук. керівник: канд. архіт., доцент Сєдак О. І.

E-mail Siedak.oi@knuba.edu.ua, ORCID – 0000-0002-1686-2786

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРИНЦИПИ ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "КАМ'ЯНСЬКА СІЧ" НА ХЕРСОНЩИНІ

Руйнація Каховської ГЕС внаслідок війни спричинили порушення екології Національного природного парку «Кам'янська Січ» площею понад 12 тис. га, який має унікальні степові біотопи, пам'ятки археології при ерозії балок, трансформації акваторії Дніпра, недосконалій інфраструктурі. Проведене наукове дослідження з названої проблеми визначили адаптивні методи його відновлення за принципами сталого розвитку: за дослідями вчених В.Кучерявого, І.Петровського, В.Удовиченка підтверджена дієвість ревіталізації («повернення до життя») занедбаних ландшафтів; О.Овдіюк, І.Хом'як довели переваги екологічного відновлення; О.Міщенко, В.Петлін, І.Нетробчук означили охорону природних ландшафтів у взаємозв'язку з рекреаційною функцією. В результаті дослідження розроблена концепція інтегрованого відновлення парку з еколого-реабілітаційними заходами - зміцненням схилів балок Кам'янська та Милова висадкою аборигенних рослин з розгалуженою кореневою системою, формуванням заплавної вербових лісів та створенням буферних зон; просторовою реорганізацією – формуванням туристичних маршрутів, створенням екостежок з природних матеріалів, удосконаленням рекреаційних просторів, інтегрованих у культурно-історичний контекст. Запропонована стратегія сприятиме гармонійному розвитку парку, забезпечуючи відновлення водного балансу, біорозмаїття, формування рекреаційних територій, зон історико-культурної спадщини, також подолання наслідків антропогенного впливу, руйнування ґрунтів з інтеграцією процесів рекультивзації порушених територій та екологізацією ландшафту.

УДК 711.417:711.16

*Гук Олександра Олександрівна,
магістрант кафедри містобудування,
E-mail huk_oo@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0005-9251-2007,
наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,
E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ПРОПОЗИЦІЇ З ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ БОРИСПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Сучасні тенденції урбанізації в Україні супроводжуються активними процесами субурбанізації, особливо навколо столиці. Київська агломерація стрімко розширюється, що призводить до інтенсивного навантаження на приміську зону. Бориспільська міська територіальна громада, маючи потужний логістично-транспортний потенціал та вигідне географічне розташування, стала одним із епіцентрів такого тяжіння. Однак швидкі темпи житлового будівництва часто випереджають розвиток соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, створюючи загрозу для сталого розвитку території.

Вирішення цих проблем можливе на засадах «розумного зростання». Першочерговим кроком є встановлення жорстких меж розвитку та перехід від екстенсивного розширення до внутрішньої ревіталізації деградованих чи неефективно використовуваних ділянок у межах вже існуючих урбанізованих зон.

Важливим кроком є стимулювання поліцентричності. Формування локальних підцентрів, де житло інтегрується з комерцією, рекреацією та новими робочими місцями, дозволить відійти від моделі «спального району» та вирішити проблему маятникових міграцій. Паралельно необхідна просторова оптимізація зелених зон – створення безперервних екологічних коридорів, що слугуватимуть буферами між логістично-промисловими вузлами та житловими кварталами.

Впровадження механізмів інтенсивного розвитку простору дозволить зберегти екологічний баланс і перетворити громаду з транзитно-спального придатка на самодостатній та стійкий елемент регіону.

АРХІТЕКТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РЕІНТЕГРАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ПОСТКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Масштабна війна в Україні спричинила внутрішнє переміщення великої кількості молоді та руйнування звичного освітнього і соціального середовища. У таких умовах виникає потреба у створенні спеціалізованих архітектурних комплексів, здатних забезпечити не лише тимчасове житло, а й умови для навчання, психологічної стабілізації та соціальної реінтеграції.

У дослідженні пропонується концепція архітектурного середовища реінтеграційного комплексу для молоді, що функціонує за принципом відкритого освітнього кампусу. Просторова структура об'єкта формує систему взаємопов'язаних зон різного рівня приватності: житлових блоків, освітніх просторів, зон психологічної підтримки та громадських просторів для комунікації і дозвілля. Така організація дозволяє створити безпечне середовище для поступової соціальної адаптації підлітків.

Особливу роль у проєкті відіграє інтеграція комплексу у міську структуру. Передбачається формування відкритих громадських просторів, доступних для місцевої громади, що сприятиме взаємодії між резидентами комплексу та мешканцями міста. Важливими принципами проєктування є використання людського масштабу, наявність зелених зон та формування комфортного середовища для навчання, відпочинку і соціальної взаємодії.

Запропонована концепція архітектурного середовища реінтеграційних комплексів доводить, що будівлі і споруди можна розглядати не лише як засіб забезпечення житлом вимушено переміщених осіб, але й як ефективний інструмент соціальної реінтеграції молоді та відновлення людського потенціалу у посткризовий період.

ПРИНЦИПИ ВІДНОВЛЕННЯ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ СТАВКІВ РЕКРЕАЦІЙНОГО ВУЗЛА «РОТОК» У М. БІЛІЙ ЦЕРКВІ НА КИЇВЩИНІ

Деградоване середовище перспективного рекреаційного вузла «Роток», зумовлене припиненням господарської діяльності рибного господарства, володіє значним природно-рекреаційним ресурсом. Історично ця територія була сформована заплавами річки Протока (Рут), що визначає її потенціал як ключового екологічного елемента міста.

Теоретичну основу дослідження склали праці А. В'язовської, Л. Рубан, М. Дьоміна та О. Михайлик. Їхні роботи доводять ефективність впровадження принципів «водного урбанізму» та формування адаптивної «блакитно-зеленої» інфраструктури. Науковцями обґрунтовано методи ренатуралізації русел, відновлення заплавних територій та застосування архітектурно-ландшафтних інструментів для реабілітації техногенно порушених водних об'єктів.

В результаті дослідження розроблена концепція архітектурно-ландшафтного відновлення та вдосконалення території. Проектне рішення базується на відновленні природної морфології русла р. Протока та трансформації технічних ставків у систему саморегульованих водно-болотяних угідь. Просторова модель реалізується через метод ландшафтної поляризації, що розмежовує територію на «екологічний полюс» (заплавні біотопи) та «урбанізований полюс» (соціальні вузли). Останні формуються на базі існуючих гідротехнічних споруд, концентруючи антропогенне навантаження у місцях дотику до житлової забудови.

Результатом реалізації стратегії є створення стійкого багатофункціонального рекреаційного простору, що замикає водно-зелений діаметр Білої Церкви.

ПРОПОЗИЦІЇ З РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПОСТПРОМИСЛОВОЇ ТЕРИТОРІЇ У М. ВАСИЛЬКОВІ ПІД БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЖИТЛОВИЙ КОМПЛЕКС

Актуальність теми зумовлена необхідністю переосмислення постпромислових територій, які часто залишаються занедбанними, просторово ізольованими та неефективно використовуються. Водночас такі ділянки є важливим резервом міського розвитку, особливо в умовах потреби у формуванні сучасного багатофункціонального середовища.

Досліджувана територія в місті Василькові характеризується вигідним розташуванням у структурі міста, сформованим оточенням та наявною інфраструктурою. За результатами комплексної оцінки встановлено, що її сучасний стан визначається фрагментарною планувальною структурою, застарілою виробничою забудовою, недостатнім розвитком внутрішніх зв'язків, обмеженою ландшафтно-рекреаційною організацією та санітарно-планувальними обмеженнями. Водночас територія має значний потенціал для функціонального оновлення та інтеграції в міське середовище.

Проектні пропозиції полягають у реорганізації території шляхом формування багатофункціональної житлової забудови з поєднанням житлових, громадських, рекреаційних і обслуговуючих функцій. Передбачається оновлення планувальної структури, формування системи озеленених громадських просторів, покращення пішохідних зв'язків, а також збереження окремих елементів індустріальної спадщини як носіїв ідентичності місця.

Реорганізація постпромислової території у Василькові дає можливість перетворити неефективно використовуваний простір на повноцінний багатофункціональний фрагмент міста. Запропоновані рішення спрямовані на підвищення якості середовища, раціональне використання міських резервів і збереження локальної ідентичності.

УДК 711.4:502.131.1

Зеленюк Кирило Олександрович,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail zeleniuk_ko-2022@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0002-9293-5286

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

СТРАТЕГІЯ ПЕРСПЕКТИВНОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКОЇ ГРОМАДИ

Білгород-Дністровська міська територіальна громада включає один населений пункт – місто Білгород-Дністровський, яке виконує функції її адміністративного центру. Просторові перетворення зосереджуються безпосередньо в центрі громади з диференціацією змін за функціональними територіями. Основними напрямками є впорядкування житлової забудови, формування нових житлових кварталів на резервних територіях, реконструкція застарілого житлового фонду та розвиток системи громадських центрів. Передбачається модернізація транспортно-планувального каркасу, удосконалення вулично-дорожньої мережі, розвиток громадського транспорту, пішохідних і велосипедних зв'язків, що забезпечить підвищення доступності міських територій.

У межах історичного центру планується збереження та регенерація історико-культурної забудови й розвиток туристичної інфраструктури, у прибережній зоні Дністровського лиману – створення набережної та рекреаційних просторів, на промислових територіях – реновація та формування виробничо-ділових зон. У житлових районах передбачається розвиток соціальної інфраструктури, озеленення та створення громадських просторів, а територія мотодрому трансформується у багатофункціональний спортивно-рекреаційний комплекс.

Отже, ключові перетворення спрямовані на комплексне оновлення міського середовища через модернізацію житлової та транспортної інфраструктури, реновацію промислових територій, розвиток рекреаційних зон і громадських просторів, що забезпечить підвищення якості життя населення та збалансований розвиток міста.

УДК 712.2

Калашнікова Владлена Кирилівна

магістрант кафедри містобудування,

E-mail kalashnikova_vk@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0009-6228-8138

наук. керівники: док. геогр. наук., проф. кафедри містобудування,

наук. керівники: док. геогр. н., проф. Палеха Ю.М,

E-mail palekha.iur@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-0750-0863

доц. Маслова М.О.

E-mail: maslova.mo@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0003-9388-9952

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПРИРІЧКОВИХ ЛАНДШАФТІВ У м. ВАРАШ

Сучасні прирічкові ландшафти міст в умовах несистемного антропогенного навантаження зазнають екологічних та ландшафтно-планувальних викликів. Для міста Вараш головною проблемою є відсутність рекреаційного каркаса, який би поєднував міське середовище із річкою Стир, перетворюючи її з природної межі на активний соціальний простір.

Ділянка проектування охоплює два береги р. Стир. На сьогоднішній день територія фрагментована за функціональним призначенням, недостатньо облаштована та вкрита неорганізованими насадженнями. На прирічковій території діють інженерно-геологічні обмеження та санітарно-захисні зони від комунальних об'єктів.

Концепція базується на перетворенні берегів на енергетичний простір, що гармонійно поєднує урбаністичне та природне середовище. Для реорганізації пропонується впровадити: функціональне зонування (вхідна зона, зони тихого відпочинку для прогулянок, культурно-масових заходів, культурно-просвітніх закладів, відпочинку дітей та культурно-оздоровча); розвиток «м'якої» мобільності - створення безперервної вело-пішохідної мережі, застосування еко-стійкості, інклюзивності та єдиного дизайн-коду.

Реорганізація міських прирічкових ландшафтів вимагає комплексних підходів від містобудівних до соціально-естетичних. Реалізація запропонованих проектних рішень дозволить сформувати екологічний каркас міста, створити безпечне та візуально-привабливе середовище, а також розвинути туристичний потенціал міста Вараш.

УДК 712:711.4

Колеснікова Поліна Юріївна,

*магістрант кафедри дизайну архітектурного середовища,
E-mail kolesnikova_py@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0006-6110-848X*

наук. керівник: к. арх., доцент, Гарбар М.В.

E-mail garbar.mv@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1651-3164

Київський національний університет будівництва і архітектури

РОЛЬ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

В умовах активної урбанізації особливого значення набуває формування комфортного міського середовища. Сучасні міста стикаються з проблемами щільності забудови, зменшенням зелених зон та зниженням якості громадських просторів. У цьому контексті ландшафтна архітектура виступає важливим інструментом формування сприятливого середовища для життя, відпочинку та комунікації мешканців. Організація зелених насаджень, пішохідних просторів і зон відпочинку сприяє покращенню екологічних умов і активізації соціальних процесів.

Метою дослідження є визначення ролі ландшафтної архітектури у формуванні соціальної взаємодії мешканців.

Ландшафтна архітектура поєднує екологічні, естетичні та соціальні аспекти. Через організацію зелених зон і місць відпочинку створюються умови для використання громадських просторів і взаємодії між мешканцями. Якість простору впливає на поведінку людей та інтенсивність соціальних контактів.

Ян Гель виділяє необхідну, необов'язкову та соціальну діяльність, де соціальна виникає як результат взаємодії людей. Джейн Джейкобс підкреслює значення «очей на вулиці» для безпеки та активності середовища. Вільям Х. Вайт довів, що використання простору залежить від наявності місць для сидіння, озеленення та комфорту, а взаємодія може виникати через спільний інтерес.

На соціальну взаємодію впливають доступність, безпека, комфорт та озеленення. Багатофункціональні простори залучають різні групи населення та сприяють тривалому перебуванню людей.

Отже, ландшафтна архітектура сприяє формуванню соціально активного середовища та покращенню якості міського життя.

*Колот Єлизавета Романівна,
магістрантка кафедри теорії архітектури і
архітектурного проектування,
E-mail kolot_yr@knuba.edu.ua
наук. керівник: к.арх., доц. Гомон О.О.
E-mail gomon.oo@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1949-5635
Київський національний університет будівництва і архітектури*

НАУКОВІ ЗАСАДИ ПРОЄКТУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЖИТЛОВИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Потреба у створенні багатофункціональних соціально-житлових комплексів для внутрішньо переміщених осіб зумовлює необхідність поєднання функцій тимчасового житла, кризової допомоги та соціальної адаптації. У сучасних умовах урбанізації та соціальної трансформації такі комплекси розглядаються як «*безпечні перехідні простори*», інтегровані у містобудівну структуру, де мешканці можуть отримувати житлові, соціальні та рекреаційні послуги безпосередньо у складі об'єкта.

Проектування передбачає концепцію «*міста в будівлі*», що забезпечує повний спектр послуг: від медичної та психологічної підтримки до побутових та освітніх просторів. Містобудівна інтеграція комплексу у міську тканину гарантує транспортну доступність, безпечні зв'язки з громадською інфраструктурою та відкриті рекреаційні зони, формуючи локальні осередки соціальної взаємодії.

Особливу увагу приділено методам інтеграції Центру стійкості та кризового розвитку через активні рекреаційні простори, що моделюють міське середовище всередині комплексу. Архітектурні засоби просторової терапії – ергономіка світла, кольору та зонування – сприяють м'якій реабілітації та адаптації мешканців.

Запропоновані наукові засади дозволяють трансформувати соціальне житло із пасивного середовища у активний інструмент реінтеграції, поєднуючи містобудівний, архітектурний та ландшафтно-рекреаційний компоненти для створення стійких, інклюзивних і функціонально насичених просторів.

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕРЕЖІ ЗЗСО В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Реформа децентралізації в Україні зумовлює необхідність трансформації мережі закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО). Сучасна освітня інфраструктура часто не відповідає демографічним реаліям та вимогам безпеки, що потребує розробки нових архітектурно-планувальних принципів організації шкіл як багатофункціональних вузлів громади.

Дослідження Коростенської громади виявило низку проблем: значну розсередженість сіл, незадовільний стан доріг та дефіцит місць в укриттях. Залізничні вузли та магістралі М-07, М-21 створюють планувальні бар'єри, що розривають пішохідну доступність і ускладнюють логістику підвезення учнів.

Запропонована модель модернізації мережі базується на таких принципах:

- ступеневість та ієрархічність: створення трирівневої системи (початковий пункт – локальний модуль – опорний хаб) для оптимізації ресурсів та доступності освіти;
- безпекова автономність (Safe-Campus): перетворення шкіл на вузли безпеки (Safe-Hubs) з об'єктами подвійного призначення (Dual-use) та автономним життєзабезпеченням;
- функціональна синергія (Shared-use): використання шкільної інфраструктури (медіатеки, спортзали) громадою у форматі «24/7» незалежно від навчання;
- адаптивність: застосування каркасних конструкцій та модульних рішень для швидкого реагування на демографічні зміни.

Інтегрований підхід, де архітектура школи поєднує освітній простір, безпекове ядро та громадський центр, є ключовим для сталого розвитку територіальних громад у сучасних викликах.

УДК 72.02

Леонтюк Марія Ігорівна

магістрант кафедри ДАС

E-mail leontiuk_mi@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0001-0969-3718

наук. керівник: канд. фрх., доцент Гарбар М.В.

E-mail garbar.mv@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1651-3164

Київський національний університет будівництва і архітектури

ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ВТОРИННО ПЕРЕРОБЛЕНИХ МАТЕРІАЛІВ В СУЧАСНОМУ БУДІВНИЦТВІ

Будівництво є однією з найбільш ресурсоемних галузей і створює значну кількість відходів. Використання вторинно перероблених матеріалів має екологічне, економічне та соціальне значення, адже зменшує видобуток природних ресурсів і обсяг сміття. В умовах війни в Україні проблема будівельних відходів загострилася – у 2023 році їх кількість сягнула близько 450 тис. тонн.

Переробка бетону, металу, пластику знижує навантаження на звалища та скорочує викиди CO₂, які виникають під час виробництва нових матеріалів. Найбільшу частку відходів становить пластик (близько 80%), який разом зі склом, металом і текстилем може бути використаний для створення сучасних будівельних матеріалів.

Із вторинної сировини виготовляють будівельні блоки, підлогові покриття з шин, ізоляційні матеріали з текстилю та пінопласту, фасадні й покрівельні панелі з переробленого металу. Це дозволяє створювати довговічні, енергоефективні та екологічні об'єкти.

Переваги включають зниження вартості будівництва, економію енергії, розвиток локальної економіки та нові можливості для дизайну й інновацій (зокрема 3D-друк). Також такі матеріали можуть покращувати якість повітря в приміщеннях.

Водночас існують недоліки: можливе зниження якості, невідповідність стандартам і складність переробки.

Отже, використання перероблених матеріалів є перспективним напрямом, що зменшує екологічний вплив, оптимізує витрати та стимулює розвиток сучасної архітектури.

УДК 711.4:725.4

*Нойкіна Анна Андріївна,
магістрантка кафедри теорії архітектури
і архітектурного проектування,
E-mail noikina_aa@knuba.edu.ua
наук. керівник: к. арх., доц. Гомон О.О.
E-mail gomon.oo@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0002-1949-5635
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОПАРКІВ У СТРУКТУРІ МІСТА: АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ТА ЛАНДШАФТНО- РЕКРЕАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Формування технопарків у структурі сучасного міста є важливим містобудівним процесом, спрямованим на створення багатофункціональних кластерів, що поєднують науково-дослідну діяльність, високотехнологічне виробництво та комфортне середовище.

Сучасні технопарки інтегруються у міську структуру як відкриті простори, відмовляючись від моделі ізольованих промислових зон.

Містобудівні рішення базуються на принципах раціонального використання територій і компактності забудови, зокрема через ревіталізацію занедбаних промислових ділянок.

Архітектурно-планувальна організація передбачає формування гнучких, модульних просторів, здатних адаптуватися до змінних потреб користувачів – від великих компаній до інноваційних стартапів.

Ландшафтно-рекреаційна складова спрямована на забезпечення екологічної стійкості, підвищення якості середовища та інтеграцію зелених зон і відкритих просторів для відпочинку.

Отже, поєднання архітектурних і ландшафтних рішень формує людиноорієнтоване середовище, що сприяє інноваційному розвитку міста.

УДК 711.2

*Павлюкова Вікторія Арсенівна,
магістрант кафедри Містобудування,
E-mail aleksieieva_va@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0005-9779-7144
наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,
E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945
Київський національний університет будівництва і архітектури*

СТРАТЕГІЯ ПЕРСПЕКТИВНОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ВИШГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Сучасний просторовий розвиток Вишгородської міської територіальної громади характеризується інтенсивними процесами урбанізації та значним міграційним приростом населення, що створює надмірне навантаження на існуючу соціальну та інженерно-транспортну інфраструктуру. Проведена комплексна оцінка території виявила гострі містобудівні конфлікти, серед яких: критичне перевантаження транзитним автотранспортом, вичерпану пропускну здатність каналізаційних очисних споруд, а також високі ризики періодичних підтоплень територій житлової забудови у прилеглих селах Хотянівка та Осещина.

Для комплексного вирішення цих викликів розроблено інтегровану модель перспективного просторового розвитку. Вона передбачає перехід до поліцентричної системи обслуговування, що дозволить рівномірно розподілити об'єкти соціальної інфраструктури та зменшити маятникову міграцію населення до Києва. Транспортна реорганізація громади включатиме будівництво третього виїзду (район вул. Кургузова) та розбудову пішохідно-велосипедної мережі. Інженерна підготовка територій базуватиметься на модернізації зливової каналізації та влаштуванні систем водовідведення у прибережних селах. Ключовим рішенням є реорганізація центру Вишгорода (район площі Шевченка та проспекту Мазепи), який пропонується перетворити на сучасний, інклюзивний громадсько-діловий центр із пріоритетом пішохідного руху, розвиненою мережею озелених

територій загального користування та можливістю переведення частини транзитного автомобільного трафіку в підземний тунель.

Реалізація запропонованих заходів дозволить нівелювати існуючий інфраструктурний дисбаланс і перетворити Вишгородську громаду на екологічно безпечне та комфортне середовище для життя.

УДК 711.4.01:711.13:332.1(477.41) *Письменна Ірина Володимирівна,*
магістрант кафедри дизайну архітектурного середовища,
E-mail koziuk_iv@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0004-6015-2652
наук. керівник: канд. арх., доц. Зінов'єва О. С.
E-mail zinovieva.os@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-5453-2924
Київський національний університет будівництва і архітектури

МІСТОБУДІВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ БІЗНЕС-КЛАСТЕРІВ У СТРУКТУРІ РОЗСЕЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сучасна трансформація структури розселення Київської області характеризується дисбалансом між ядром агломерації та периферійними територіями, що зумовлює необхідність переходу від моноцентричної до поліцентричної моделі просторового розвитку. Одним із ефективних інструментів такого переходу є формування інноваційних бізнес-кластерів. Попри широке висвітлення кластерного підходу у науковій практиці, його адаптація до вітчизняних регіональних систем потребує додаткового містобудівного осмислення.

Засади проектування таких об'єктів базуються на принципах просторової децентралізації, стратегічної локалізації у вузлах транспортної мережі та включення до магістрального каркасу регіону. Зокрема, доцільним є їх розміщення вздовж міжнародних транспортних коридорів, що забезпечує мультимодальну доступність і ефективні логістичні зв'язки. Планувальна організація кластерів передбачає відмову від жорсткого функціонального зонування на користь концепції змішаного використання територій та моделі «Live-Work-Play», яка поєднує високотехнологічні

виробництва, науково-дослідні центри, житлову забудову й громадські простори.

Таким чином, інтеграція інноваційних бізнес-кластерів у структуру розселення Київської області сприятиме збалансуванню територіального розвитку, оптимізації маятникової міграції та формуванню якісного урбаністичного середовища.

УДК 711:712

Піменова Дарина Олександрівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail Pimenova_do@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0009-2934-0598

наук. керівник: кан. арх., доцент кафедри містобудування Войко Н.Ю.

E-mail voiko.niu@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-7251-0999

Київський національний університет будівництва і архітектури

МЕТОДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Проблема ландшафтно-рекреаційних територій природно-заповідного фонду полягає у порушенні природних процесів, деградації екосистем, фрагментації ландшафтно-рекреаційної структури та недостатньому пристосуванні територій до контрольованого рекреаційного використання. Сучасний стан досліджуваної території характеризується порушенням рельєфом, втратами біорізноманіття, розірваними екологічними зв'язками між окремими ділянками та слабкою організацією рекреаційної інфраструктури. Значна частина територій використовується неефективно, а потенціал природних комплексів для відпочинку, освіти та формування екологічної свідомості населення реалізований частково.

Для вирішення вищезгаданих проблем доцільно застосувати комплексні методи реабілітації, які включають просторову реінтеграцію природних комплексів, функціональне зонування та відновлення рельєфу. Екологічно-відновлювальні методи спрямовані на відновлення гідрологічного режиму, біологічну реабілітацію рослинності та санацію територій. Методи адаптації до рекреації забезпечують екологічно збалансоване відвідування територій через обмежені маршрути, оглядові

майданчики, сценарне використання ландшафту та екологічні стежки. Біотехнічні та природоорієнтовані рішення дозволяють стабілізувати ґрунти, схили та водні системи без жорсткого техногенного втручання. Соціально-екологічні підходи включають просвітницькі заходи, залучення місцевих громад до догляду за територіями та постійний моніторинг екосистем для адаптивного управління.

Застосування цих методів у комплексі забезпечує відновлення природних процесів, збереження біорізноманіття, підвищення екологічної стійкості територій та формування гармонійного, безпечного і сталого середовища для рекреаційного, освітнього та культурного використання.

УДК 711.5

Плахотна Дарина Олегівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail plakhotna_do@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0007-3746-5820

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ БУЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бучанська міська територіальна громада розвивається в умовах інтенсивного впливу Києва. Її просторова організація характеризується функціональною розосередженістю, недостатньою сформованістю громадських центрів і перевантаженням основних транспортних зв'язків. Існуюча структура не забезпечує належної просторової взаємодії між житловими, громадськими та рекреаційними зонами.

Секторальні сценарії розвитку спрямовані на оптимізацію функціонально-планувальної структури: формування системи центрів обслуговування, впровадження змішаного використання територій, диференціацію транспортної мережі та впорядкування житлової забудови відповідно до принципів компактності. З урахуванням особливостей населених пунктів передбачається у м. Бучі формування загального громадського центру та впорядкування ущільненої забудови; у с. Ворзелі –

збереження рекреаційної функції та обмеження розширення житлової забудови; у с. Блισταвиці – розвиток малоповерхової забудови і формування локального центру. Інтегрована модель передбачає створення ієрархічно організованої поліцентричної структури з чітким функціональним зонуванням та взаємозв'язком між основними елементами планувальної системи. Особлива увага приділяється узгодженню щільності забудови з транспортною доступністю та розвитком інфраструктури.

Це сприятиме підвищенню ефективності функціонального використання територій, зменшенню транспортних витрат, формуванню самодостатньої планувальної структури та підвищенню якості міського середовища.

УДК 711.4:502.15

Прохорова Діана Юрївна,

магістрант кафедри Містобудування,

E-mail prokhorova_dy@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0002-5203-4395

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

СТРАТЕГІЯ ПРОСТОРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ М.ВИШНЕВОГО НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ «МІСТА-БІОТОПУ»

Сучасний просторовий розвиток міста Вишневе характеризується інтенсивною урбанізацією та щільною забудовою з майже вичерпаним потенціалом екстенсивного розвитку. Серед головних містобудівних конфліктів території виявлено жорстку просторову бар'єрність, спричинену магістральною електрифікованою залізницею «Київ-Фастів», що фізично розчленовує місто на дві частини та ускладнює сполучення. Крім того, наявне критичне транзитне перевантаження вулично-дорожньої мережі та суттєве відставання розвитку соціально-культурної і освітньої інфраструктури від темпів інтенсивного житлового будівництва. Гострою проблемою є також критично мала частка ландшафтно-рекреаційних та озелених зон, яка становить лише 9,2% загальної площі.

Для комплексного вирішення виявлених викликів розроблено інтегровану модель перспективного розвитку м. Вишневого на основі концепції «міста-біотопу». Стратегія передбачає подолання просторових бар'єрів шляхом реорганізації транспортного каркаса та створення інклюзивних еко-мостів. Формування безперервного водно-зеленого каркаса спирається на два підходи: екологічна ревіталізація існуючої щільної забудови центру здійснюється через компенсаційні заходи (інтеграція зелених дахів, фасадного озеленення, «кишенькових» парків), тоді як комплексне освоєння нових перспективних територій відбувається іншими, екоцентричними методами від самої стадії концепції, а не шляхом компенсації. На цих нових ділянках створюються поліфункціональні вузли, зокрема громадсько-культурний еко-центр, що стане новим ядром соціальної активності. У підсумку реалізація стратегії перетворить Вишневе з транзитного міста-супутника на самодостатнє, екологічно збалансоване та комфортне середовище.

УДК 711.4

Процюк Анастасія Олегівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail protsiuk_ao@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0009-5236-2728

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

СТРАТЕГІЯ ПЕРСПЕКТИВНОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ КІНОЛОГІЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ТЕРИТОРІІ ВИШНЕВОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В умовах воєнних загроз Київська область потребує розвитку оптимізованої мережі кінологічних центрів для оперативного реагування на руйнування капітальної забудови та інші оперативні ситуації. Аналіз доводить неефективність моноцентричної системи, обґрунтовуючи створення дворівневої мережі: регіональних центрів та малих пунктів чергування. Локальне впровадження цієї стратегії здійснюється на території Вишневої міської територіальної громади, яка наразі характеризується

високою щільністю забудови, демографічним тиском та перевантаженими комунікаціями.

Інтегрована модель просторового розвитку базується на принципах децентралізації та безконфліктного впровадження безпекових об'єктів в урбанізовану тканину. На території Вишневої громади стратегія передбачає диференціацію функцій: малі пункти чергування зосереджуються безпосередньо в м. Вишневе для миттєвого реагування, тоді як основний центр вноситься у с. Крюківщина. Аналіз підтверджує, що така децентралізація дозволяє досягти покриття житлового сектору оперативним радіусом дії у 3-5 км.

Таке просторове рішення дозволяє подолати ключові містобудівні конфлікти. Використання ландшафтних ресурсів околиць Крюківщини створює умови для відпрацювання сценаріїв пошуку не лише в техногенному, а й у природному середовищі. Логістично, розташування пунктів забезпечує швидкий доступ до автошляху Т-1012 з виїздом на транзитну магістраль М-05, що дозволяє екіпажам уникати міських заторів і швидко добиратися до будь-якої точки.

УДК 725.53/.59

Саченко Ігор Леонідович

магістрант кафедри ДАС

E-mail sachenko_il@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0004-2463-2480

наук. керівник: канд. арх., доцент Ольховська О.В.

E-mail olkhovska.ov@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0003-4982-5655

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНО-КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА м. ЧЕРНІГОВА

Сучасні дослідження у сфері психології, медицини та середовищного дизайну підтверджують ефективність інтеграції у громадські простори міст практик психоемоційного відновлення. У контексті після травматичного відновлення населення особливу роль відіграють рекреаційно-культурні комплекси, які поєднують природні компоненти середовища, культурну активність та простори для фізичного й психологічного відновлення.

У цьому дослідженні розглядаються проблеми, до яких належать: порушення умов доступності; нестача гнучкості простору; проблеми у розташуванні; недостатня увага до комфорту та психоемоційного стану; нестача зони для соціалізації; проблеми з адаптацією під сучасні технології; нестача спеціалізованих приміщень. Місто Чернігів, яке має культурний потенціал і водночас зазнало руйнувань унаслідок воєнних дій, потребує створення сучасних рекреаційних просторів нового типу. Формування рекреаційно-культурного комплексу, орієнтованого на психологічне відновлення, соціальну взаємодію та культурний розвиток громади, є важливим кроком у процесі відновлення міського середовища.

УДК 711.552:711.168

Тимошенко Катерина Олександрівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail tymoshenko_ko@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0003-0367-9602

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

СТРАТЕГІЯ РЕНОВАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ЦЕНТРУ М. МАЛИНА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Громадський центр Малина перебуває в занедбаному стані та характеризується безсистемною організацією простору. Основними проблемами досліджуваної території є неефективна організація транспортно-пішохідної мережі, відсутність нормативного регулювання паркування, а також просторова ізоляція рекреаційних зон через надмірну заасфальтованість територій та концентрацію уваги на автотранспорті.

З метою покращення ситуації пропонується комплекс заходів щодо реновації громадського центру. Першочерговим етапом є оптимізація вулично-дорожньої мережі та формування впорядкованих відкритих громадських просторів. Облаштування паркування передбачається шляхом створення організованих стоянок. Реновація простору має супроводжуватися достатнім рівнем озеленення. Для покращення іміджу

міста також важливо здійснити ревіталізацію занедбаних будівель та впровадити дизайн-код для громадського центру.

Інтегрована модель реновації території передбачає узгоджене оновлення транспортної, функціональної та ландшафтної структури громадського центру задля формування цілісного, ефективного та в той же час комфортного міського середовища. Реалізація даних заходів сприятиме підвищенню якості простору, активізації громадського життя та економічному розвитку міста.

УДК 711.554.1:711.16

Фісун Ганна Олександрівна,

магістрант кафедри містобудування,

E-mail fisun_ho-2024@knuba.edu.ua, 0009-0008-5638-4505

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРОПОЗИЦІЇ З РЕОРГАНІЗАЦІЇ СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ПРОМВУЗЛА «ФАБРИЧНИЙ» У М. ДНІПРІ

Концептуальна основа реорганізації східної частини промвузла «Фабричний» у Дніпрі полягає у трансформації деградованої території на інноваційний індустріальний парк. Головна мета – подолати просторову ізоляцію та відкрити місто до акваторії Дніпра.

Центральним елементом проєкту є адаптивне повторне використання індустріальної спадщини. Капітальна будівля закритого Дніпропетровського заводу бурового обладнання перепрофілюється під високотехнологічне виробництво, зокрема цехи 3D-друку металом, а також головний адміністративний корпус індустріального парку.

Відповідно до нового Генерального плану, функціональне зонування суттєво оновлюється. У прибережній смузі, між існуючим та пероєктним мостами, закладаються площі під громадську та багатоквартирну житлову забудову. Таким чином, індустріальний парк стане гармонійним

поліфункціональним буфером між виробництвом і житлом.

Для ліквідації інфраструктурної розрізненості передбачена комплексна система багаторівневих вело-пішохідних зв'язків. Ця мережа в різних рівнях безпечно поєднує індустриальний парк з новою прибережною забудовою, а також створює прямі комунікації, що інтегрують простір із ключовими транспортними вузлами міста – залізничним вокзалом та станціями метрополітену.

Такий підхід до архітектурно-планувальної організації прирічкових постпромислових територій забезпечує сталий розвиток, зберігає індустриальну спадщину та повертає містянам безбар'єрний вихід до води.

УДК 725.91

Цалко Яніна Віталіївна,

*магістрант кафедри дизайну архітектурного середовища,
E-mail tsalko_yv@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0002-7746-7736*

наук. керівник: канд. арх., доцент Ольховська О.В.

*E-mail olkhovska.ov@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0003-4982-5655
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ОСОБЛИВОСТІ МІСТОБУДІВНОГО РОЗТАШУВАННЯ МУЗЕЙНИХ КОМПЛЕКСІВ

Музейні та виставкові комплекси є важливими елементами культурної інфраструктури сучасного міста. Вони виконують не лише функцію збереження та експонування мистецької спадщини, але й стають центрами суспільного діалогу, освітньої діяльності, культурного обміну та формування ідентичності території. У XXI столітті музей трансформується з традиційного простору демонстрації експонатів у багатофункціональний громадський центр, відкритий до інтерактивної взаємодії та міждисциплінарних процесів. Однією з провідних тенденцій є демократизація музейного середовища, яка проявляється у відкритості, доступності та інтегрованості об'єкта в міську структуру. Простежується тенденція до розмивання меж між інтер'єром і екстер'єром, що реалізується через прозорі фасадні системи, відкриті атріумні простори, наскрізні проходи та формування активного першого поверху. У результаті музейний

комплекс перестає функціонувати як ізольований об'єкт і набуває ознак громадського центру, інтегрованого у повсякденне суспільно-культурне життя міста.

УДК 711.16:502.174

Яцина Олена-Стефанія Любомирівна,

магістрантка кафедри містобудування

E-mail yatsyna_ol@knuba.edu.ua, ORCID 0009-0000-7959-7134

наук. керівник: док. арх., проф. Шебек Н. М.,

E-mail shebek.nm@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0001-6038-3945

Київський національний університет будівництва і архітектури

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НОВОРОЗДІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ ЕКО- ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Новороздільська територіальна громада площею 101,9 км² поєднує молоде монофункціональне місто Новий Розділ та 8 сільських населених пунктів із давньою історією. 75,9% мешканців сконцентровані в адміністративному центрі на противагу малонаселеній периферії.

Головним планувальним обмеженням є техногенна спадщина ДГХП «Сірка» – близько 2000 га деградованих земель та 95 млн тонн відходів, розташованих лише за 200 м від русла річки Дністер.

Для забезпечення сталого розвитку запропоновано дві стратегічні альтернативи: індустріально-логістичний сценарій (розбудова Новороздільського індустріального парку та формування логістичних хабів уздовж траси Т-14-19) та еко-рекреаційний сценарій (повна рекультивация сірчаних кар'єрів із перетворенням озер Чисте та Глибоке на зону регіонального відпочинку, а також ревіталізація палацово-паркового комплексу в смт Розділ для залучення туристичного потоку.

Інтегрована модель просторового розвитку базується на створенні «Еко-промислового кластера», де промислові зони відокремлюються від сільбищних територій буферним «зеленим каркасом».

Впровадження інтегрованої моделі дозволить підвищити рівень офіційної зайнятості. Економічний ефект полягає в капіталізації земель та

залученні інвестицій в енергоефективні технології. Екологічний ефект забезпечується ліквідацією загрози забруднення басейну р. Дністер та поверненням 2000 га територій у господарський обіг. Соціальний результат проявиться у підвищенні якості життя, інклюзивності міського середовища та зупиненні відтоку молоді з громади.

УДК 72.021.2

Батасова Анна Олексіївна

студентка 1-го курсу кафедри містобудування

E-mail annabatasova6@gmail.com

наук. керівник: доц. Носенко Г. А.

E-mail nosenko.ga@knuba.edu.ua ORCID 0000-0003-1933-3246

Київський національний університет будівництва та архітектури

ДЮЧА МОДЕЛЬ ВІТРЯКА - УНІКАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ ХХ СТОРІЧЧЯ З С. КРИМНЕ

Вітряк зведений в 1920-х роках силами 19-річного юнака для потреб власного господарства, має висоту меншу 5 метрів, доволі просту конструкція та зовнішній вигляд, але демонструє зусилля та допитливість молодого людини без спеціальної освіти, що власноруч побудувала млинарський механізм, який слугує вже більше століття.

Метою виконання макету було створення рухомої моделі вітряка для наочної демонстрації принципу роботи механізму.

Підготовка до виконання макету розпочалася з вивчення та детального аналізу архівних креслень, наданих Музеєм народної архітектури та побуту України, ознайомлення з літературними джерелами та консультацій з викладачами, побудови масштабної лінійки. Відновлювались реальні розміри окремих частин конструкції, адже креслення було зроблене до реставрації, зі значних нахилом корпусу (орієнтовно 30-45°). Знання з курсу нарисної геометрії допомогли визначити реальні розміри деталей.

При підборі матеріалів макету вибір зупинився на дерев'яних паличках, які вдало імітували конструкції та опорядження вітряка. Також використовувалась морилка, яка додала автентичності. Для наочності та

доступу до механізму не зводились 2 огорожуючі стіни, залишині лише несучі конструкції.

Макет виявився справжнім викликом та нетривіальним завданням, але діюча модель вітряка допомагає наочно демонструвати талант, вправність та винахідливість українських майстрів з народу.

УДК 72.021.2

Гладун Варвара Андріївна,

студентка 1-го курсу кафедри містобудування

E-mail varvara.gladun@gmail.com

наук. керівник: доц. Носенко Г. А.,

E-mail nosenko.ga@knuba.edu.ua, ORCID 0000-0003-1933-3246

Київський національний університет будівництва та архітектури

РЕПЛІКАЦІЯ ТРАДИЦІЙ: ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ МАКЕТА ВІТРЯКА З ХУТОРА ЛІСОВЕ

В межах курсу, присвяченого вивченню архітектурної спадщини виконано макет унікальної пам'ятки народної архітектури – вітряка з хутора Лісове Ніжинського району. Ця споруда - класичний зразок українського типу стовпового вітряка, характерного для Чернігівщини кінця XIX століття.

Вітряк («млинок») – одноповерхова зрубна споруда на шість крил. Його конструкція встановлена на масивному дубовому «стільці». Корпус зведений із соснових та вільхових плах. Особливістю цього об'єкта є поєднання функціональності млина з народною естетикою іншої господарської споруди традиційної комори.

Сьогодні ця пам'ятка зберігається в Музеї просто неба у Києві, за кресленнями з архіву якого і велася робота.

- Технологія виготовлення макета

Робота над макетом поєднала в собі класичне макетування з природних матеріалів та сучасні цифрові методи проектування:

- Проектування та точність. Для досягнення максимальної відповідності оригіналу був використаний лінійними масштаб до архівних креслень.

Найскладніші деталі – внутрішні механізми та шестерні – попередньо накреслені в AutoCAD. Це дозволило передати точну геометрію вузлів, які згодом були вирізані на професійному меблевому обладнанні.

- **Матеріали.** Одним з важливих завдань було передати фактуру дерева. Основним матеріалом стали дерев'яні палички для перемішування напоїв, які імітували плахи зрубу та інші дрібні побутові вироби для відтворення невеликих конструктивних елементів.

- **Результат.** Весь макет виконаний виключно з дерева. Такий підхід дозволив не лише візуально відтворити форму вітряка, а й зрозуміти тектоніку та механізм дії автентичної споруди.

Реплікація вітряка з хутора Лісове демонструє ефективність поєднання традиційних технік макетування та сучасних цифрових технологій (AutoCAD, лазерна порізка). Використання натуральної деревини в поєднанні з інженерним проектуванням дозволило не лише досягти високого ступеня візуальної деталізації, а й глибинно дослідити конструктивну логіку українського стовпового вітряка. Такий підхід до створення архітектурних макетів є важливим інструментом для збереження, популяризації та наукового переосмислення об'єктів народної дерев'яної архітектури, забезпечуючи тяглість традицій у сучасному освітньому та дослідницькому просторі.

УДК 72.021.2

Почтаренко Валерія Романівна,
студентка 1-го курсу кафедри містобудування,

E-mail valeri.r.2008@gmail.com

наук. керівник: доц. Носенко Г. А.

E-mail nosenko.ga@kpi.ua ORCID 0000-0003-1933-3246

Київський національний університет будівництва та архітектури

ДОСВІД ВИВЧЕННЯ ВІТРЯКА З СЕЛА ЛЮТЕНСЬКІ БУДИЩА, МЕТОДОМИ МАКЕТУВАННЯ

Макет вітряка був виконано в складі бригади студентів Колодяжної О. О., Гайдучин Х. І. та Ігнатенко В. В. під керівництвом викладачів

Носенко Г. А., Гуменюк Г. В., Прохорової Д. Ю. за програмою вивчення пам'яток дерев'яної архітектури України.

Від побудови першого вітряка і до наших днів Україна бачила велику кількість різноманітних творів цього типу господарчих будівель. Одним з них є вітряк у селі Лютенські Будища Зіньківського району Полтавської області.

Про походження назви села існує цікава легенда. В ній розповідається, що село було засновано вихідцями з містечка Лютенюк, Галицького повіту. Довгий час страждаючи від набігів татар та експлуатації польських панів, місцеві вирішили тікати та ховатись в лісі, де вони будували «будки» для тимчасового життя, саме ці «будки» стали початком для села Лютенські Будища.

Цей вітряк стовповий, двоповерховий, каркасний, шестикрилий, з характерним двосхилим дахом, критий бляхою. Він – один з найстаріших вітряків України, йому понад 200 років. Також про нього згадує Тарас Григорович Шевченко в своїй поемі «Гайдамаки». Саме ці факти привернули увагу нашої бригади та сприяли тому, щоб саме він був обраний для роботи з макетом та графічною частиною навчального завдання.

Перед початком роботи над макетом потрібно було ретельно вивчити та аналізувати архівні креслення, надані Музеєм народної архітектури та побуту України, провести декілька годин консультацій з викладачами, побудувати власну масштабну лінійку, на основі креслень та відновити окремі розміри конструкцій для більш точного відтворення моделі. Як основний матеріал було прийнято рішення взяти тонкі соснові балочки, довжиною близько 2 метрів та товщиною приблизно 1 сантиметр, які в подальшому були розрізані на менші деталі. Також для передання більшої автентичності була використана морилка темного кольору для основних деталей, та її поєднання з зеленою фарбою та клеєм для даху. Під час роботи над макетом виникли певні труднощі: підбір матеріалів для максимальної достовірності конструкцій і опрядження, тонких деталі крил та внутрішніх механізмів. Та перебороти труднощі, які трапились під час виконання моделі було варто заради того, щоб побачити зменшену діючу модель традиційного українського вітряка.

Наукове видання

МІСТОБУДУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ

Тези доповідей
восьмої науково-практичної конференції
14 квітня 2026 року
м. Київ